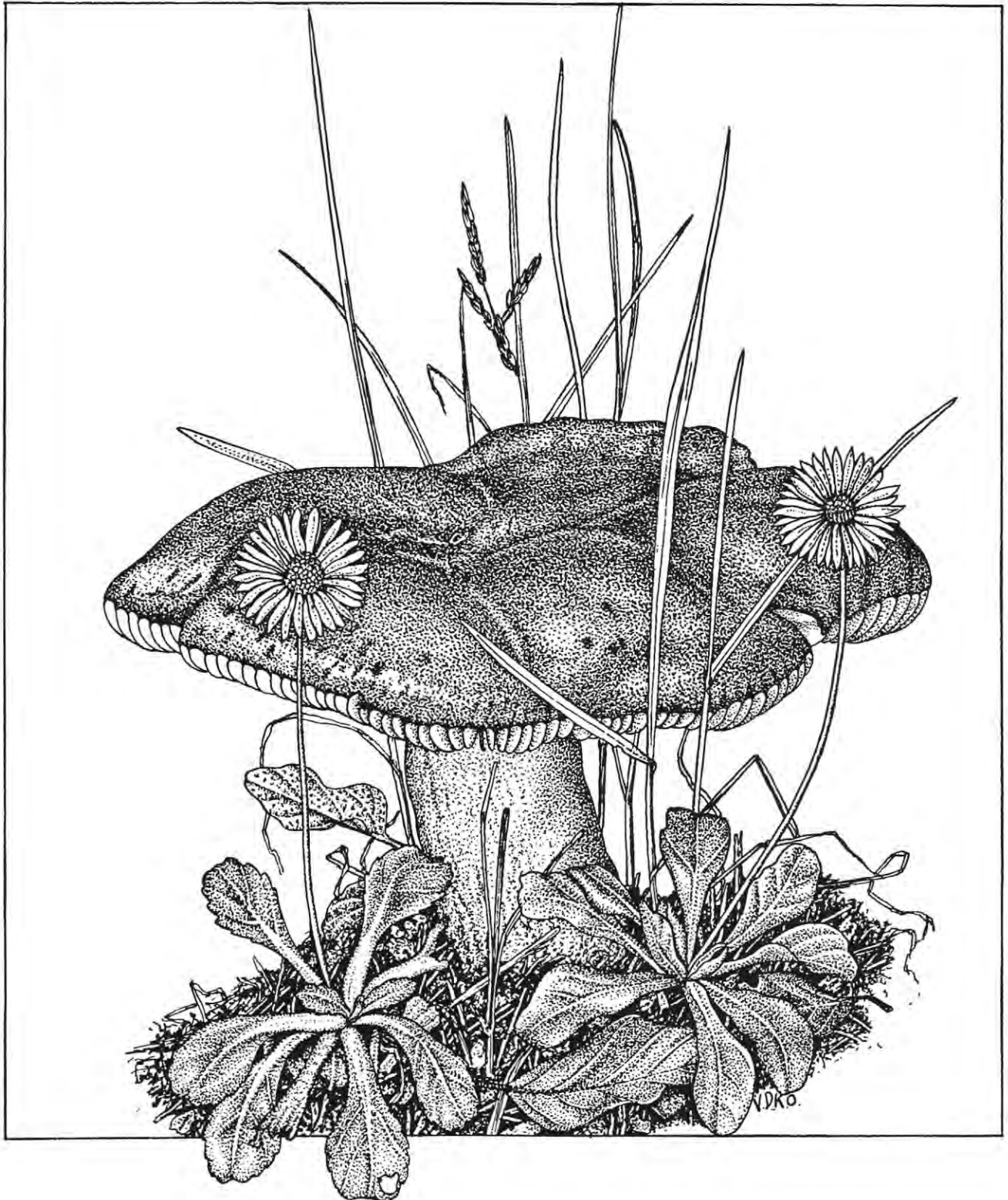

AMK Mededelingen

Mededelingen van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring v.z.w.
15 december 2000

verschijnt driemaandelijks
2000.4

Inhoud AMK Mededelingen 2000.4

F. Dielen	
Editoriaal	87
Overlijdens, Opstellen excursieprogramma	88
H. De Meulder	
Onderzoek naar het voorkomen van paddestoelen op mest van Galloway-runderen (deel 3)	89
J. Schavey	
Een opmerkelijke vondst in het Vrieselhof te Oelegem: <i>Aleuria bicucullata</i> Boud.	97
S. De Pauw	
Een aangename verrassing, <i>Lycogala conicum</i> Pers., Dwergboomwrat	99
R. Walley & M. Leten	
<i>Battarrea phalloides</i> (Dicks.: Pers.) Pers., een opmerkelijke aanvulling voor de Belgische mycoflora	101
E. Vandeven	
Nieuws van FUNBEL	103
T. Stijve	
Boekbespreking	105
K. Van de Put	
Nieuwtjes uit de recente tijdschriften	106
J. Werts	
www.weetjes	108
P. Holemans	
Oproep voor de bibliotheek op computer	108
Activiteiten	108
Ledenlijst	113
Lidgeld 2001	118
Informatie gezocht over popularisering van de paddestoelkunde in Vlaanderen	118

Redactie AMK Mededelingen

A. de Haan, A. De Kesel, H. De Meulder, J. De Sutter, F. Dielen, J. Schavey, K. Van de Put, E. Vandeven, R. Walley
tikwerk: J. De Sutter, Bloemenlaan 15, 2950 Kapellen, tel.: 03/664.94.14, e-mail: jokes@online.be.
vormgeving: E. Vandeven, Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde, tel.: 02/267.74.18.
verzending: H. De Meulder, Verenigde Natieslaan 131, 2660 Hoboken

Richtlijnen voor auteurs van artikels in AMK Mededelingen

Alle leden van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring hebben het recht te publiceren in AMK Mededelingen. Artikels kunnen ingestuurd worden zowel in duidelijk handschrift als getikt. Teksten op diskette van 3.5" zijn ook van harte welkom.

Alle artikels moeten naar Joke De Sutter, Bloemenlaan 15 te 2950 Kapellen gezonden worden, minimum zes weken voor het verschijnen.

Figuren in inkt mogen maximaal 16,6 cm x 23,4 cm groot zijn, inclusief maatstrepen en nummering van de tekeningen. Grotere tekeningen zullen verkleind of versneden worden. De figuren worden best voorzien van een maatstreep om de afmetingen aan te duiden. Vermeld steeds naam en adres van de auteur.

Omslagfiguur: *Russula melliolens*, Honingrussula, door Omer Van de Kerckhove

ISSN 0771-9884

wettelijk depot: BD 36771

verantwoordelijke uitgever: E. Vandeven, Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde

AMK Mededelingen wordt gerealiseerd met steun van het Provinciebestuur van Antwerpen

Editoriaal

Frans Dielen

Bij het lezen van deze woorden zijn we nog slechts enkele dagen verwijderd van het begin van de 21ste eeuw. Het laatste jaar van de 20ste eeuw was op mycologisch gebied een jaar met ups en downs dit niettegenstaande een overvloed aan neerslag.

Het bevestigde nogmaals de achteruitgang van de fungiflora in onze gewesten ook al kan dit plaatselijk soms niet die indruk geven.

Het doet mij denken aan de tijd van toen, toen in al onze bossen paddestoelen massaal voorkwamen. De achteruitgang die een aanvang nam in het midden van de 20ste eeuw is onbetwistbaar het gevolg van menselijke activiteiten.

Laat ons hopen dat door begrip en weldoordacht handelen de 21ste eeuw een herstel van de fungiflora mag inluiden. Het is de hartelijkste wens die ik u bij het begin van het nieuwe jaar en eeuwwisseling wil toewensen.

Begin 2001, in maart eindigt de legislatuur van het huidige bestuur en moeten we statutair overgaan tot de verkiezing van een nieuwe raad van bestuur. Nogmaals doen we een oproep tot diegenen die zich hiervoor geroepen voelen om zich kandidaat te stellen. Binnenkort ontvangen alle werkende leden hiervoor een uitnodiging.

Een jaar is weer voorbij en kunnen we met veel genoegen terugblikken op een overdaad aan activiteiten (volgens sommigen wel iets te veel!). Vele getrouwen hebben zich weer met een enorme inzet hun betrokkenheid met de K.A.M.K. getoond, hetzij met een leidende activiteit in het verenigingslokaal, met het leiden en organiseren van excursies, met planning, met het inrichten van verlengde weekends en werkweken, hetzij met bijdragen voor ons mededelingsblad en Sterbeeckia waarbij tevens het tikwerk, samenstelling en verzending een hele klus

zijn. Verder hebben ook onze verschillende werkgroepen waaronder ook de computerwerkgroep prachtig werk geleverd. Onze website oogst veel succes en de K.A.M.K. gedachte wordt via vele kanalen verder uitgedragen.

Belangrijke activiteiten van het laatste kwartaal van dit jaar waren:

- de werkweek in Oignies en Thiérache waar een dertigtal leden aan deelnamen,
- het verlengd weekend te Oostduinkerke waar niettegenstaande storm en veel regen toch nog heel wat materiaal werd verzameld.
- de jaarlijkse paddestoelententoonstelling in het Peerdsbos te Brasschaat waar de publieke belangstelling wel iets minder was dan vorige jaren maar mycologisch toch een succes.
- de 2de Vlaamse paddestoelenkijkdag op 15 oktober. Formule waar toch serieus nog wat aan gesleuteld moet worden.

Verder zal ook getimmerd moeten worden aan de adviesraad zodat meer input kan worden verkregen over het wel en wee in onze vereniging. Iedereen kan er zijn mening kwijt. Wij verwachten U!
Veel dank aan alle noeste medewerkers!

In het nieuwe jaar zullen we al onmiddellijk voor nieuwe uitdagingen geplaatst worden, o.a.: de jaarlijkse ANKONA ontmoetingsdag op 10 februari; de organisatie van de 10de Vlaamse Mycologen-Dag in het RUCA op 17 maart en zoals reeds vooraf vermeld de organisatie van de verkiezing voor een nieuwe raad van bestuur.

Bij het einde van het werkjaar wenst de raad van bestuur aan alle leden en hun familie een Vrolijke en Zalige Kerst en een heel gelukkig 2001, gespaard van gezondheidsproblemen en heel veel, héél veel mycologisch genot.

Overlijdens

Op 21 september jl. overleed in de kliniek Gallifort te Deurne onze ere-secretaris Marcel Morren in de ouderdom van 92 jaar. Vele jaren was hij een van de sleutelfiguren van onze Kring. Van 1958 tot 1986 was hij de zeer toegewijde secretaris van onze vereniging. Samen met Louis Imler en Dr. Frans Van den Eynde nam hij om ouderdomsredenen in 1986 ontslag als bestuurslid.

Marcel was een uitstekend mycoloog met een uitgesproken voorkeur voor de genera *Mycena* en *Psathyrella*.

De ouderen van ons zullen deze markante figuur nooit vergeten. We zullen zijn belangrijke inzet voor onze vereniging en zijn bijdrage tot de mycologie steeds indachtig blijven.

Aan de familie en vooral aan ons medelid Mevrouw Paula Morren bieden we ons innig medevoelen aan.

Op 11 oktober jl. overleed schielijk thuis in Sint-Job-in-'t-Goor ons medelid de heer Theo Arts op 58-jarige leeftijd. Theo was niet alleen een bryoloog van wereldformaat maar was ook onze Kring zeer genegen.

Bestuur en leden betuigen aan zijn echtgenote en familie hun innig medevoelen bij het zo vroege afscheid.

Opstellen excursieprogramma

Net als vorige jaren wensen wij tijdig het excursieprogramma op te stellen. De leden worden gevraagd hiertoe voorstellen in te dienen. Gelieve daarbij volgende gegevens te vermelden: de plaats van de excursie met een beschrijving van de biotoop, de geschikteste periode voor een mycologische excursie in het gebied, een gemakkelijk te bereiken plaats van bijeenkomst (opgave adres en indien mogelijk openbaar vervoer), een lokaal (naam + adres) waar 's middags de meegebrachte picknick mag gebruikt worden. Indien er eventueel snel eenvoudige gerechten opgediend kunnen worden is dit tevens mooi

meegenomen. Een excursie van de K.A.M.K. begint normaal om 9 uur 45 en eindigt tussen 16 en 17 uur. Van de indiener van een voorstel wordt verwacht dat hij als gids van de excursie optreedt om de weg te tonen en tevens zorgt voor "toelating tot het plukken van enkele paddestoelen voor educatief en wetenschappelijk doel".

Voorstellen bij voorkeur schriftelijk indienen voor 10 januari 2001 bij; Jos Volders, Weverstraat 9 - 2440 Geel, tel. 014/54.91.44 of Guy Le Jeune, Beemdenlaan 67 - 2900 Schoten, tel. 03/658.54.31.

Onderzoek naar het voorkomen van paddestoelen op mest van Galloway-runderen (deel 3)

H. De Meulder

Verenigde Natieslaan 131, B-2660 Hoboken

Summary

De Meulder H. 2000. Research on the occurrence of fungi on dung of Galloway cows (part 3). *Meded. Kon. Antwerpse Mycol. Kring* 2000.4: 89-96.

From the 51 species of coprophilous fungi that could be identified on dung of Galloway cows, 10 *Coprinus* species are shortly described and illustrated in this third contribution (see also part 1 and 2 in *Meded. Kon. Antwerpse Mycol. Kring* 2000.2: 32-38 and 2000.3: 62-70): *Coprinus cordisporus*, *C. ephemeroides*, *C. ephemerus*, *C. heterosetulosus*, *C. niveus*, *C. stercoreus*, *C. heptemerus*, *C. miser*, *C. radiatus* and *C. poliommallus*. The investigation is to be continued.

Samenvatting

Van de 51 soorten paddestoelen die konden bepaald worden op mest van Galloway-runderen, worden 10 *Coprinus*-soorten in het kort beschreven en geïllustreerd (zie ook deel 1 en 2 in AMK Mededelingen 2000.2: 32-38 and 2000.3: 62-70): *Coprinus cordisporus* (Korrelige mestinktzwam), *C. ephemeroides* (Geringde korrelinktzwam), *C. ephemerus* (Vluchtige inktzwam), *C. heterosetulosus* (Donker mestdwegje), *C. niveus* (Witte mestinktzwam), *C. stercoreus* (Kleine korrelinktzwam), *C. heptemerus* (Bruine mestinktzwam), *C. miser* (Klein mestplooirokje), *C. radiatus* (Pelsinktzwam) en *C. poliommallus* (Grijs mestdwegje).

Het onderzoek wordt voortgezet.

Mestinktzwammen

Mestinktzwammen zijn coprofiele paddestoelen die behoren tot het geslacht *Coprinus* (Grieks Kopros = uitwerpselen) en op mest groeiend (dit is niet bij alle inktzwammen het geval).

Tijdens het onderzoek op uitwerpselen van de Galloway-runderen konden 10 soorten inktzwammen gedetermineerd worden; enkele soorten die niet met zekerheid konden worden gedetermineerd, werden niet opgenomen in de soortenlijst.

Vele soorten zijn kortlevend (efemeer), sommige enkele dagen of slechts enkele uren, of er vervloeien enkele belangrijke delen door autolyse en zijn dan niet meer te determineren, wat maakt dat de studie van deze soorten technisch zeer moeilijk is. Hierbij komt nog dat vele coprofiele inktzwammen opvallende gelijkenis vertonen met elkaar wat kleur en vorm betreft, vooral in jonge toestand. Door dit vlug vervloeien of collaberen geven deze inktzwammen geen sporee langs de normale weg. Rijpe sporen kunnen gevonden worden op de steel, het filterpapier, of men moet zich beperken tot de lamellen. De efficiëntste manier om deze vluchtige zwammetjes te onderzoeken is het uitkweken ervan zodat alle stadia kunnen gevolgd worden. Doordat de vervloeiing van de lamellen begint aan de rand, zullen cheilocystiden ook vlugger verdwijnen en is men genoodzaakt de jonge vruchtlichamen te onderzoeken waardoor

zowel de cheilo- als de pleurocystiden gemakkelijk te vinden zijn op de witte lamellen maar zullen dan weliswaar hun volle lengte nog niet bereikt hebben. Dat is dan wellicht de reden dat in de literatuur de verschillende afmetingen te wijten zijn aan de graad van ontwikkeling van de onderzochte vruchtlichamen. Opmerkelijk is ook dat de pleurocystiden over het algemeen groter zijn dan de cheilocystiden wat het vinden ervan enigszins vergemakkelijkt. De beschrijvingen in de literatuur zijn ook verwarrend en onenigheid komt onder de verschillende auteurs geregeld voor, wat bij het determineren een gevoel van onzekerheid kan nalaten. Bij het uitsleutelen van inktzwammen worden ze hoofdzakelijk en in de eerste plaats gescheiden door de aan- of afwezigheid van het velum op de hoedhuid, en zijn kenmerken. De structuur van het hoedvelum is meestal alleen te vinden op jonge exemplaren die nog niet uitgespreid zijn; op uitgegroeide of vervloeiende inktzwammen of ook op gedroogd materiaal zijn de velumelementen of cystiden door hun vlugge vergankelijkheid nauwelijks terug te vinden en kunnen alleen de sporen nog geobserveerd worden.

Al de beschreven soorten in dit artikel werden zowel verkregen in cultuur na een incubatieperiode als in het veld waar ze sporadisch tot frequent worden aangetroffen (vb. *Coprinus cordisporus*, Korrelige mestzwam, werd zeer veel gevonden in het veld).

Beschrijving per soort

De aanduiding van de frequentie in de opmerkingen is gebaseerd op het voorkomen van de soort tijdens het onderzoek.

24. *COPRINUS CORDISPORUS* Gibba

Syn.: *C. patouillardii* subsp. *isabellinus* Locq.

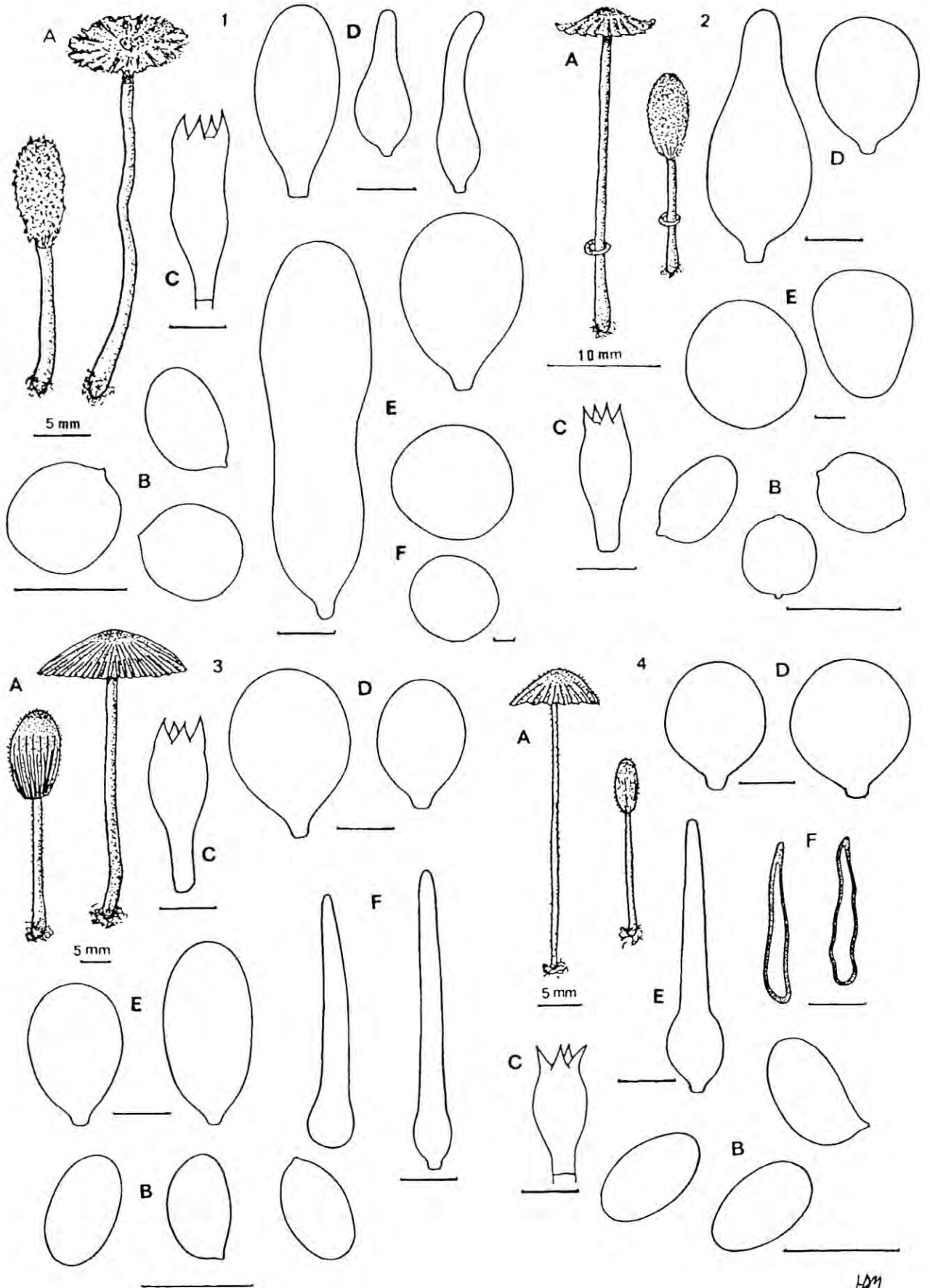
Korrelige mestinktzwam (Plaat 1, figuur 1)

Hoed: (in cultuur) eerst 10 mm hoog en 6 mm breed, subglobuleus tot elliptisch, geheel bedekt met bleek okerkleurig, poeder tot korrelig velum, later uitgespreid tot circa 10 mm breed, grijs, gestreept-gevoerd tot midden; (in het veld: uitgespreide hoed 10-30 mm, met omgekrulde rand).

Lamellen: vrij, jong witachtig, dan grijsachtig tot zwart.

Steel: (in cultuur) 12-20 x 0,5-1 mm, onderaan tot 1,5 mm dik, wit-hyalien, met witte velumvlokken, (in het veld: 30-100 x 2-4 mm, tot 150 mm lang in hoog

Pl.1

101

gras, 4 mm onderaan, 2,5 mm bovenkant).

Sporen: (in cultuur) 7,5-11,5 x 6,5-9,5 x 7,5-6,5 μm , variabel van vorm, subglobuleus, 4-5 hoekig in voorzicht, elliptisch-citroenvormig in zijzicht, donkerbruin, met centrale kiemporie; sporee zwart; (in het veld: 11-13,5 x 9,5 μm).

Basidiën: 12-28 x 7-11 μm , elliptisch tot knotsvormig, 4 sterigmen, geen basale gesp.

Cheilocystiden: 30-45 x 15-38 μm , cilindrisch-ovaal, utriform, gemengd met lageniforme cystiden van 25-50 x 7-10 x 3-4 μm .

Pleurocystiden: 51-76 x 13-21 μm , utriform-subcilindrisch.

Velum: bleek oker, met subglobuleuze, gladde cellen tot 85 μm diameter.

Onderzocht materiaal: o.a. op 13-01-1999, na incubatieperiode van 9 weken, verder nog meermaals in cultuur waargenomen; 23-7-1999 in het veld op mest tussen gras; De Meulder (BR).

Opmerkingen: De gevonden soort is nauw verwant met *C. patouillardii* Quél. en wordt door sommige auteurs als synoniem beschouwd. Goede kenmerken voor deze soort zijn de grijze hoed, gladde velumcellen, vorm en sporenmaat en het voorkomen op mest.

Voorkomen: Zeer algemeen.

25. *COPRINUS EPHEMEROIDES* (Bull.: Fr.) Fr.

Syn.: *Coprinus bulbillosus* Pat.

Geringde korrelinktzwam (Plaat 1, figuur 2)

Hoed: jong 1-2,5 mm breed, 6-8 mm hoog, korrelig-melig bepoederd, crèmekleurig, later vlak uitgespreid tot 8-10 mm met opgerichte rand, tot het midden gestreept-gevoerd, witgrijs, crèmekleurig in het midden; velum gemakkelijk afwrijfbaar.

Lamellen: vrij, jong witachtig, dan bruinzwart.

Steel: 20-80 x 0,5-0,8 mm, met opgezwollen basis, wit-hyalien, glad, basis iets behaard, met ring.

Ring: vliezig, vrij vluchtig, meestal aanwezig op onderste helft van de steel, wit tot bleekcrème, soms onvolledig of ontbrekend, kan soms als een "beurs" aan de basis van de steel aanwezig zijn.

← Plaat 1 fig. 1. *Coprinus cordisporus*. A: vruchtlichamen, B: sporen, C: basidium, D: cheilocystiden, E: pleurocystiden, F: velumcellen. fig. 2. *Coprinus ephemeroides*. A: vruchtlichamen, B: sporen, C: basidium, D: cheilocystiden, E: velumcellen. fig. 3. *Coprinus ephemerus*. A: vruchtlichamen, B: sporen, C: basidium, D: cheilocystiden, E: pleurocystiden, F: pileocystiden. fig. 4. *Coprinus heterosetulosus*. A: vruchtlichamen, B: sporen, C: basidium, D: cheilocystiden, E: pileocystiden, F: sclerocystiden. Maatstreep = 10 μm .

Basidiën: 15-25 x 7-8 μm , knotsvormig, 4 sterigmen, geen basale gesp.

Cheilocystiden: 20-50 x 25-35 μm , globuleus tot elliptisch, glad tot korrelig.

Pleurocystiden: niet waargenomen.

Velum: subglobuleuze cellen van 20-60 μm diameter, zeer variabel van vorm.

Onderzocht materiaal: o.a. op 2-1-1999, na incubatieperiode van 8 weken, verder regelmatig waargenomen; De Meulder (BR).

Opmerkingen: Dit inktzwammetje kan herkend worden door het kleine vruchtlichaam, het voorkomen op mest en de aanwezigheid van een ring op de steel.

Voorkomen: Algemeen.

26. *COPRINUS EPHEMERUS* (Bull.: Fr.) Fr.

Vluchtige inktzwam (Plaat 1, figuur 3)

Hoed: gesloten 5-7 mm hoog, cilindrisch-elliptisch, kaneelbruin, zonder velum, uitgespreid tot 15 mm breed, tot het midden gestreept, gevoerd tot geplooid, grijs, centrum bruinachtig, zeer vlug vervloeiend.

Lamellen: vrij, grijs tot zwart.

Steel: 60-80 x 1-1,5 mm, iets dikker aan de basis, zeer broos, witachtig, jong fijn bepoederd.

Sporen: 9,5-11 x 5-6 μm , elliptisch; kiemporie sterk excentrisch; sporee zwart, bruin onder de microscoop.

Basidiën: 18-30 x 8-10 μm , knotsvormig, 4 sterigmen, geen basale gesp.

Cheilocystiden: 20-50 x 15-30 μm , blaasvormig of subglobuleus.

Pleurocystiden: 60-100 x 20-35 μm , blaasvormig-subglobuleus-breed elliptisch.

Pileocystiden: 28-104 x 9,5-13 x 4-6 μm , priemvormig.

Onderzocht materiaal: op 25-5-1999, na incubatieperiode van 5 dagen en verder op verschillende tijdstippen; De Meulder (BR).

Opmerkingen: kenmerkend bij deze soort zijn: geen velum, pileocystiden die met de loep duidelijk te zien zijn, de sterk excentrische kiemporie bij de sporen en de vrij lange pileocystiden met cilindrische nek en verdikte basis; solitair groeiend.

Voorkomen: frequent.

27. *COPRINUS HETEROSETULOSUS* Watling

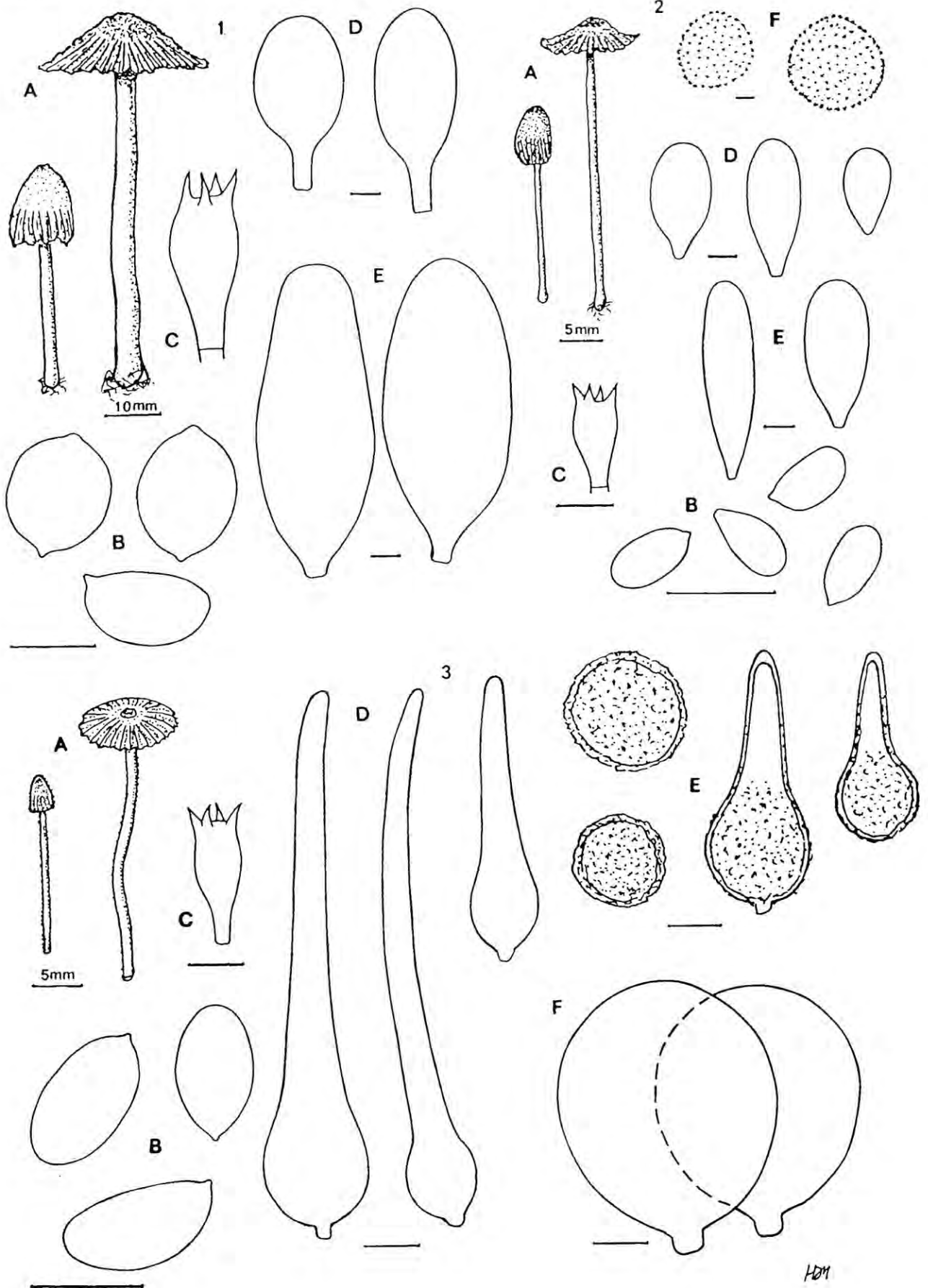
Donker mestdwerge (Plaat 1, figuur 4)

Hoed: eerst 2-6 mm hoog, subglobuleus, elliptisch tot conisch, donkerbruin, uitgespreid tot 10 mm; rand lichter van kleur, dicht berijpt.

Lamellen: vrij, eerst bleek okerachtig, dan zwart.

Steel: 10-35(-50) x 0,2-0,5 mm, naar onder iets dik

Pl.2

ker, witachtig grijs, spaarzaam berijpt.

Sporen: 9-11 x 5-6 μm , elliptisch-eivormig, donkerbruin; kiemporie iets excentrisch; sporee zwart.

Basidiën: 15-30 x 8-9 μm , knotsvormig, 4 sterigmen.

Cheilocystiden: 15-25 x 12-20 μm , subglobuleus tot eivormig.

Pleurocystiden: geen.

Pileocystiden: a) dunwandige van 40-57 x 8-15 μm , flesvormig, top 6-8 μm dik; b) dikwandige sclerocystiden van 25-28 x 4-5,5 μm , soms schaars.

Velum: geen.

Onderzocht materiaal: 18-1-1999, na incubatieperiode van 7 weken.

Opmerkingen: deze soort is te herkennen aan de flesvormige pileocystiden samen met de dikwandige sclerocystiden en het voorkomen op mest.

Voorkomen: vrij zeldzaam.

28. *COPRINUS NIVEUS* (Pers.: Fr.) Fr.

Syn.: *Coprinus latisporus* P.D. Orton

Witte mestinktzwam (Plaat 2, figuur 1)

Hoed: jong 15-20 mm hoog, 10-15 mm breed, cilindrisch, elliptisch tot iets kegelvormig, geheel bedekt met poederig velum, centrum iets crèmekleurig, uitgespreid klokvormig tot vlak en 20-30 mm breed, met omgekrulde rand.

Lamellen: vrij, jong wit, later grijs tot zwart.

Steel: 30-70 x 4 mm, aan de basis verdikt tot iets knollig, wit, fijn vlokkelig-melig.

Sporen: 14-16 x 10-13 x 8-10 μm , rondachtig tot breed elliptisch-citroenvormig in voorzicht, elliptisch in zijzicht; kiemporie centraal, bruin onder de microscoop; sporee nagenoeg zwart.

Basidiën: 22-40 x 12-16 μm , knotsvormig, 4 sterigmen, geen basale gesp.

Cheilocystiden: 16-80 x 15-50 μm , breed knotsvormig-elliptisch, met klein steeltje.

Pleurocystiden: 100-120 x 40-60 μm , lang elliptisch, blaasvormig tot lang subcilindrisch.

Velum: wit, met nagenoeg ronde, gladde of iets wrattige cellen van circa 60 μm diameter.

Onderzocht materiaal: 2-10-1998, veldwaarneming.

Opmerkingen: deze soort is goed te herkennen aan de middelgrote vruchtlichamen, het sneeuw witte velum en de grote, citroenvormige sporen in voor-

zicht en elliptisch in zijzicht.

Voorkomen: zeldzaam.

29. *COPRINUS STERCOREUS* Fr.

Misv.: *Coprinus stercorarius* ss. Kühner & Romagn.

Kleine korrelinktzwam (Plaat 2, figuur 2)

Hoed: jong 2-5 mm breed, 3-6 mm hoog, elliptisch tot eivormig, lichtgrijs; oppervlak met fijne witte velumkorreltjes; later uitgespreid tot 10 mm, kaal, gestreept, donkergrijs, vervloeiend.

Lamellen: vrij, jong wit, dan bruinachtig tot zwart.

Steel: 10-60 x 0,5-1 mm, draadvormig, wit-hyalien, vlokkelig bepoederd; basis met myceliumbundel.

Sporen: 6,5-7,5 x 3,5-4 μm , elliptisch, glad, donkerbruin, met kiemporie; sporee zwart.

Basidiën: 9-17 x 6-7 μm , knotsvormig, 4 sterigmen, zonder basale gesp.

Cheilocystiden: 28-40 x 15-25 μm , blaas- tot knotsvormig.

Pleurocystiden: 28-66 x 17-26 μm , knotsvormig tot cilindrisch.

Velum: cellen 31-76 μm diameter, nagenoeg rond, met wratjes die niet oplosbaar zijn in zoutzuur (HCl).

Geur: onopvallend.

Onderzocht materiaal: op 22-12-1998, na incubatieperiode van 6 weken, nadien nog talrijke waarnemingen; De Meulder (BR).

Opmerkingen: karakteristiek bij deze soort is het velum dat bestaat uit vrij grote, nagenoeg ronde cellen die bezet zijn met korte tepelvormige wratjes die niet oplosbaar zijn met zoutzuur.

Voorkomen: Algemeen.

30. *COPRINUS HEPTEMERUS* M. Lange & A.H. Sm.

Bruine mestinktzwam (Plaat 2, figuur 3)

Hoed: jong 1 mm diameter en 1,5 mm hoog, eivormig-subcilindrisch, bruin, met fijn korrelig velum, gestreept tot circa het midden, later uitgespreid tot circa 10 mm diameter, witachtig met donkerder midden en ingescheurde rand.

Lamellen: vrij, eerst witachtig, dan zwart.

Steel: 10-30 x 0,1-1 mm, wit, hyalien, berijpt.

Sporen: 11-14,5 x 6-7 μm , elliptisch, bruin, met opvallende excentrische kiemporie.

Basidiën: 16-20 x 8-10 μm , knotsvormig, 4 sterigmen.

Cheilocystiden: 20-50 μm diameter, rond tot eivormig.

Pleurocystiden: geen.

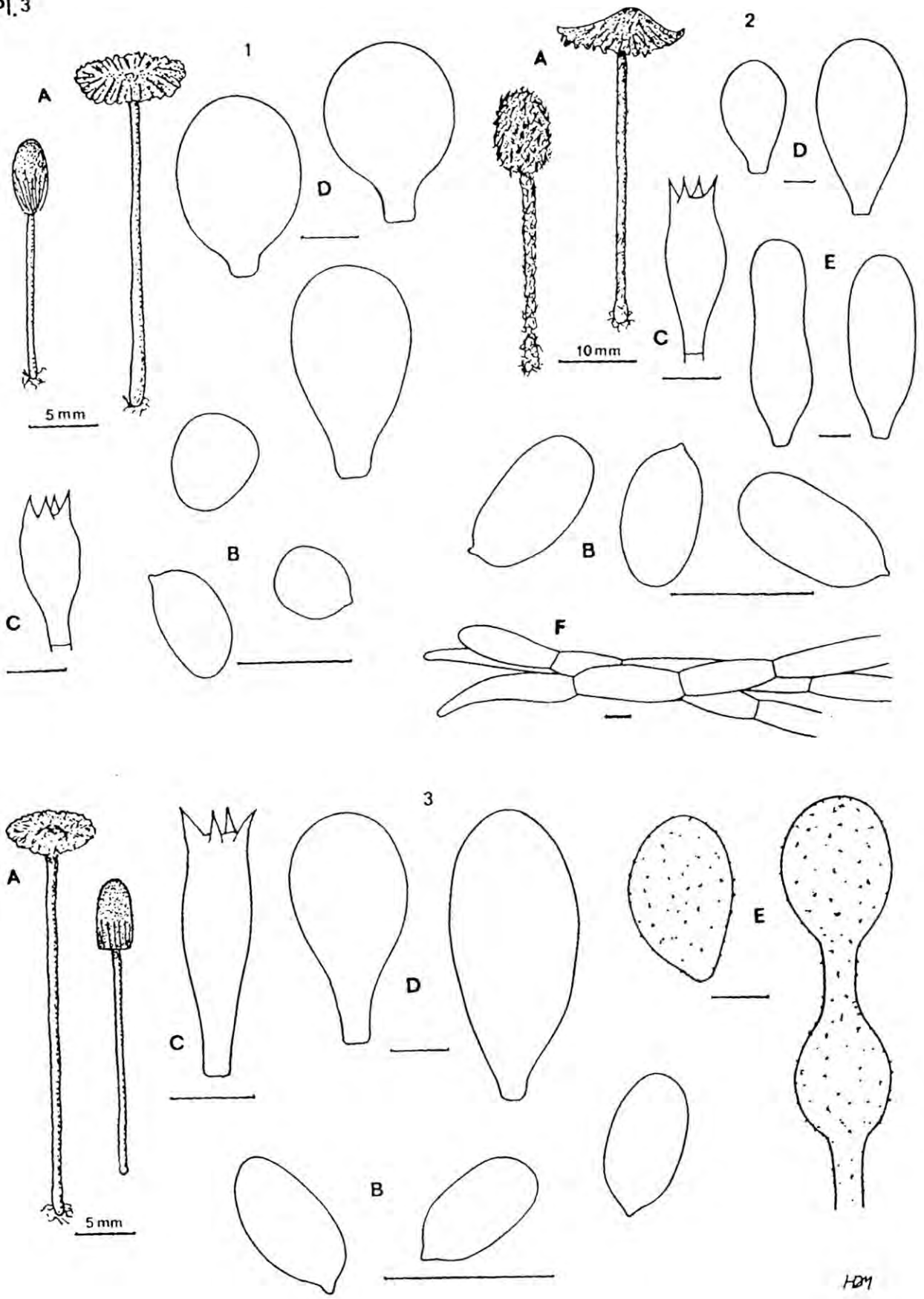
Pileocystiden: 47-100 x 9,5-17 x 2-4 μm , lageniform met knollige basis, puntig uitlopend.

Caulocystiden: nagenoeg zoals pileocystiden.

Velumsferocyten: 13-28 μm diameter, wrattig, dik-

←Plaat 2 fig. 1. *Coprinus niveus*. A: vruchtlichamen, B: sporen, C: basidium, D: cheilocystiden, E: pleurocystiden. fig. 2. *Coprinus stercoreus*. A: vruchtlichamen, B: sporen, C: basidium, D: cheilocystiden, E: pleurocystiden, F: velumcellen. fig. 3. *Coprinus heptemerus*. A: vruchtlichamen, B: sporen, C: basidium, D: cheilocystiden, E: pileocystiden, F: velumsferocyten. Maatstreep = 10 μm .

Pl. 3

HDM

wandig, geelbruin, vaak met lange, spitse, dikwandige stekels.

Onderzocht materiaal: nazicht van veldwaarneming, 11-8-1999.

Opmerkingen: deze soort is vrij gemakkelijk te determineren aan de hand van volgende kenmerken: kleine vruchtlichamen (jong), puntige pileocystiden, geelbruin, stekelige sferocyten, en vrij grote sporen.

Voorkomen: frequent.

31. *COPRINUS MISER* P. Karst.

Klein mestplooirokje (Plaat 3, figuur 1)

Hoed: eerst 2,5 mm diameter, 3-5 mm hoog, elliptisch tot cilindrisch, bruinbeige met donker centrum, uitgespreid tot 4-8 mm, grijs, gestreept-gevoord nagevoeg tot het centrum, geen velum.

Lamellen: vrij, 1 mm breed, eerst wit, later beige tot zwart.

Steel: circa 70 x 0,5 mm, onderaan iets dikker, witachtig, glad, hyalien.

Sporen: 6-9,5 x 5,5-7, 5 x 6-8 μm , hoekig, lensvormig, elliptisch tot hartvormig, met excentrische kiemporie, bruin onder de microscoop; sporee zwart.

Basidiën: 23-26 x 9,5-10,5 μm knotsvormig, 4 sterigmen, geen basale gesp.

Cheilocystiden: 17-36 x 13-25 μm , rond, knots- tot peervormig.

Pleurocystiden: geen.

Onderzocht materiaal: op 14-12-1998, na incubatieperiode van 5 weken en na uitkweken van primordia op verschillende tijdstippen; De Meulder (BR).

Opmerkingen: deze soort is gemakkelijk te herkennen aan de kleine vruchtlichamen, geen velum of pleurocystiden en de hartvormige sporen met excentrische kiemporie.

Voorkomen: zeer algemeen.

32. *COPRINUS RADIATUS* (Bolton: Fr.) Fr.

Pelsinktzwam (Plaat 3, figuur 2)

Hoed: jong 3-6 mm diameter, 2-8 mm hoog, kogel tot eivormig, dan uitgespreid tot 15 mm, olijfgrijs, gestreept-geplooid, geheel bedekt met een vlokkelig, wit velum, rand omgekruld, vervloeiend.

Lamellen: jong wit, dan paarszwart.

Steel: 30-120 x 1-3 mm, cilindrisch, hol, wit-hyalien.

Sporen: 10-14 x 6-7 μm , elliptisch of elliptisch tot cilindrisch, glad, donkerbruin; sporee paarszwart.

Basidiën: 23-30 x 8,5-10 μm , knotsvormig, 4 sterigmen; zonder basale gesp.

Cheilocystiden: 34-76 x 17-51 μm , blaas- tot peervormig.

Pleurocystiden: 55-76 x 15-25 μm , cilindrisch tot knotsvormig.

Velumhyfen: bestaande uit ketens van elliptische, worstvormige cellen van 13-25 μm breed met een taps toelopende eindcel; afzonderlijke elementen tot 190 μm lang, aan de septen ingesnoerd.

Onderzocht materiaal: op 29-12-1998, na incubatieperiode van 7 weken, verder op verschillende tijdstippen; De Meulder (BR).

Opmerkingen: deze kleine inktzwam is vooral te herkennen aan het typische velum dat bestaat uit lange en brede hyfen en de relatief grote sporen. De stelen zijn zoals bij andere inktzwammen in cultuur vaak uitzonderlijk lang.

Voorkomen: frequent.

33. *COPRINUS POLIOMALLUS* Romagn.

Grijs mestdwergeje (Plaat 3, figuur 3)

Hoed: eerst tot 5 mm hoog en 2-4 mm breed, eivormig tot elliptisch, donkergrijs, bedekt met wit-grijsachtig, fijn korrelig velum; dan vlak uitgespreid, tot 8 mm diameter, fijn gestreept-gevoord, met omgekrulde rand, vervloeiend.

Lamellen: vrij, eerst witachtig, dan grijs tot zwart.

Steel: tot 25 x 0,5 mm, basis iets dikker, wit-hyalien, eerst fijnvlokkelig dan glad.

Sporen: 6,5-10 x 3,5-4,5 μm , elliptisch, kiemporie centraal, bruin onder microscoop; sporee bruinzwart.

Basidiën: 12-26 x 7-8 μm , cilindrisch tot knotsvormig, 4 sterigmen, zonder basale gesp.

Cheilocystiden: 25-47 x 15-25 μm , een mengeling van blaasvormige, eivormige tot elliptische of utriforme cellen, vaak met klein steeltje.

Pleurocystiden: met dezelfde vorm als de cheilocystiden.

Velum: ongeveer ronde cellen van 30-47 μm diameter, maar ook knots tot spoelvormige elementen met een diameter van 19-24 μm , gedeeltelijk met kleine wratjes die oplosbaar zijn in zoutzuur.

Onderzocht materiaal: op verschillende tijdstippen in januari en februari 1999, na incubatieperiode van 4 tot 10 weken, verder het ganse jaar; De Meulder (BR).

Opmerkingen: deze soort is te herkennen aan de kleine vruchtlichamen samen met de nogal kleine sporen en het velum dat bestaat uit een mengeling van elementen van verschillende vorm. Mogelijk wordt deze soort meestal aangetroffen na een incubatieperiode.

← Plaat 3 fig. 1. *Coprinus miser*. A: vruchtlichamen, B: sporen, C: basidium, D: cheilocystiden. fig. 2. *Coprinus radiatus*. A: vruchtlichamen, B: sporen, C: basidium, D: cheilocystiden, E: pleurocystiden, F: velumhyfen. fig. 3. *Coprinus poliomallus*. A: vruchtlichamen, B: sporen, C: basidium, D: cheilocystiden, E: velumcellen. Maatstrep = 10 μm .

Voorkomen: algemeen.

Literatuur

- BENDER H. & ENDERLE M. (1955) – Studies in the genus *Coprinus* (Pers.: Fr.) Gray in the Federal Republic of Germany. VI. *Z. Mykol.* **61(1)**: 11-28.
- BREITENBACH J. & KRÄNZLIN F. (1995) – Pilze der Schweiz, Band 4. Blätterpilze 2. Teil. Luzern.
- CITERIN M. (1992) – Clé analytique du genre *Coprinus* Pers. *Doc. Mycol.* **22(86)**: 1-28.
- DE MEULDER H. (2000) – Onderzoek naar het voorkomen van paddestoelen op mest van Galloway-runderen (deel 1). *Meded. Kon. Antwerpse Mycol. Kring* **2000(2)**: 32-38.
- DE MEULDER H. (2000) – Onderzoek naar het voorkomen van paddestoelen op mest van Galloway-runderen (deel 2). *Meded. Kon. Antwerpse Mycol. Kring* **2000(3)**: 62-70.
- ENDERLE M. & BENDER H. (1986) – Studies zur Gattung *Coprinus*. *Z. Mykol.* **52(1)**: 20-22, 32-33, 104-111, 120-126.
- KITS VAN WAVEREN E. (1968) – The "Stercorarius Group" of the genus *Coprinus*. *Persoonia* **5**: 131-176.
- KRIEGELSTEINER G.J. & BENDER H. (1982) – Studies zur Gattung *Coprinus* (Pers. ex Fr.) S.F. Gray in der Bundes Republik Deutschland. I. *Z. Mykol.* **48(1)**: 65-88.
- KÜHNER R. & JOSSEMAND M. (1944) – Etude de quatre *Coprinus* du group "Lagopus". *Bull. Trimestriel Soc. Mycol. France* **15**: 23-28.
- KÜHNER R. & ROMAGNESI H. (1953) – Flore analytique des champignons superieurs. Paris.
- LOCQUIN M. (1947) – Etudes sur le genre "Coprinus". *Bull. Soc. Mycol. France* **63**: 75-88.
- MOSER M. (1983) – Die Röhrlinge und Blätterpilze. Kleine Kryptogamenflora II b/2. Stuttgart-New-York.
- ORTON P.D. & WATLING R. (1979) – British Fungus Flora. Agarics and Boleti, 2 - Coprinaceae, Part 1: *Coprinus*, Edinburgh.
- ROMAGNESI H. (1945) – Quelques *Coprinus*. *Rev. Mycol.* **10**: 80-83.
- ULJÉ C.B. & BAS C. (1988) – Studies in *Coprinus* I, subsections *Auricomi* and *Glabri* of *Coprinus* section *Pseudocoprinus*. *Persoonia* **13(4)**: 433-448.
- ULJÉ C.B. & BAS C. (1991) – Studies in *Coprinus* II, subsection *Setulosi* of section *Pseudocoprinus*. *Persoonia* **14(3)**: 275-339.
- ULJÉ C.B. & NOORDELOOS M.E. (1993) – Studies in *Coprinus* III, *Coprinus* section *Veliformis*, subdivision and revision of subsection *Nivei* emend. *Persoonia* **15(3)**: 257-301.
- VANDEVEN E. ET AL. (1996) – Aantekenlijst voor zwammen en slijmzwammen, K.A.M.K.

Een opmerkelijke vondst in het Vrieselhof te Oelegem: *Aleuria bicucullata* Boud.

Jean Schavey
Basseliersstraat 54, B – 2100 Deurne

Summary

On 27 August 2000, at the Provincial estate Vrieselhof (Oelegem-Province of Antwerp), the very rare *Aleuria bicucullata* has been found. This article relates the problems occurred during the determination. It is followed by a complete description of the species.

Samenvatting

Op 27 augustus 2000 werd in het Provinciaal Domein Vrieselhof te Oelegem (Provincie Antwerpen) de zeer zeldzame *Aleuria bicucullata* gevonden. Het artikel geeft een relaas weer over de problemen bij het determineren. Het is gevolgd door een volledige beschrijving van de soort.

Op het einde van onze excursie van 27 augustus 2000 naar het Domein Vrieselhof te Oelegem, werd aan de rand van een beukendreef, een groepje van een twintigtal oranje bekertjes gevonden. Zij hadden een diameter van ongeveer 5 mm. Op het eerste zicht werden zij voor *Cheilymenia* (Borstelbekertje) aanzien. Daar er op het terrein, zelfs met de loep, geen borstelharen aan de rand werden ontdekt, werd er gedacht aan *Cheilymenia theleboloïdes* (Compostborstelbekertje). Het gebeurt trouwens dikwijls dat bij deze soort de haren niet duidelijk te zien zijn. Voor de zekerheid werd er besloten om enkele exemplaren mee naar huis te nemen voor verder onderzoek.

De volgende dag, onder de prepareerloep x20, werden er eveneens geen haren gezien. Bij microscopische observatie van een stukje hymenium, ontdekten wij, in plaats van de verwachte gladde of toch bijna gladde sporen, exemplaren met een buitengewone ornamentatie. Deze bestond uit tamelijke grote stekels ($\pm 3\mu\text{m}$ hoog) en daarbij nog aan beide uiteinden van de spore een zeer opvallende kraag. De relatief kleine afmetingen van de spore (ongeveer $12 \times 7,5\mu\text{m}$), vergrootte nog meer het effect.

Conclusie: het was geen *Cheilymenia*, geen enkele soort van dat geslacht bezit dergelijke sporen. Dus herbeginnen vanaf nul.

Bij het determineren met Dennis (1981) werd zeer snel tot de familie Humariaceae gekomen. De afwezigheid van haren leidde ons tot de tribus *Aleuriaceae*. Door de zware ornamentatie en de oranje kleur kwamen wij uiteindelijk in het genus *Aleuria* terecht, wat min of meer te verwachten was. Doch met Dennis geraakten wij niet verder. Ook Ellis & Ellis (1988) bracht ons geen resultaat.

Wij waren dus aangewezen om verder in de voor

ons beschikbare literatuur te zoeken. En inderdaad in het tijdschrift "Rheinland-Pfälzisches Pilzjournal" Heft 3(1) van 1993, werd een artikel gevonden over het geslacht *Aleuria*. Het was geschreven door Jürgen Häffner en bevatte een volledige beschrijving van de soorten, gevolgd door een duidelijke determinatie sleutel.

Hiermee kwamen wij tot de naam *Aleuria bicucullata*, een soort beschreven door Boudier in 1881. De beschrijving van Häffner kwam helemaal overeen met onze soort.

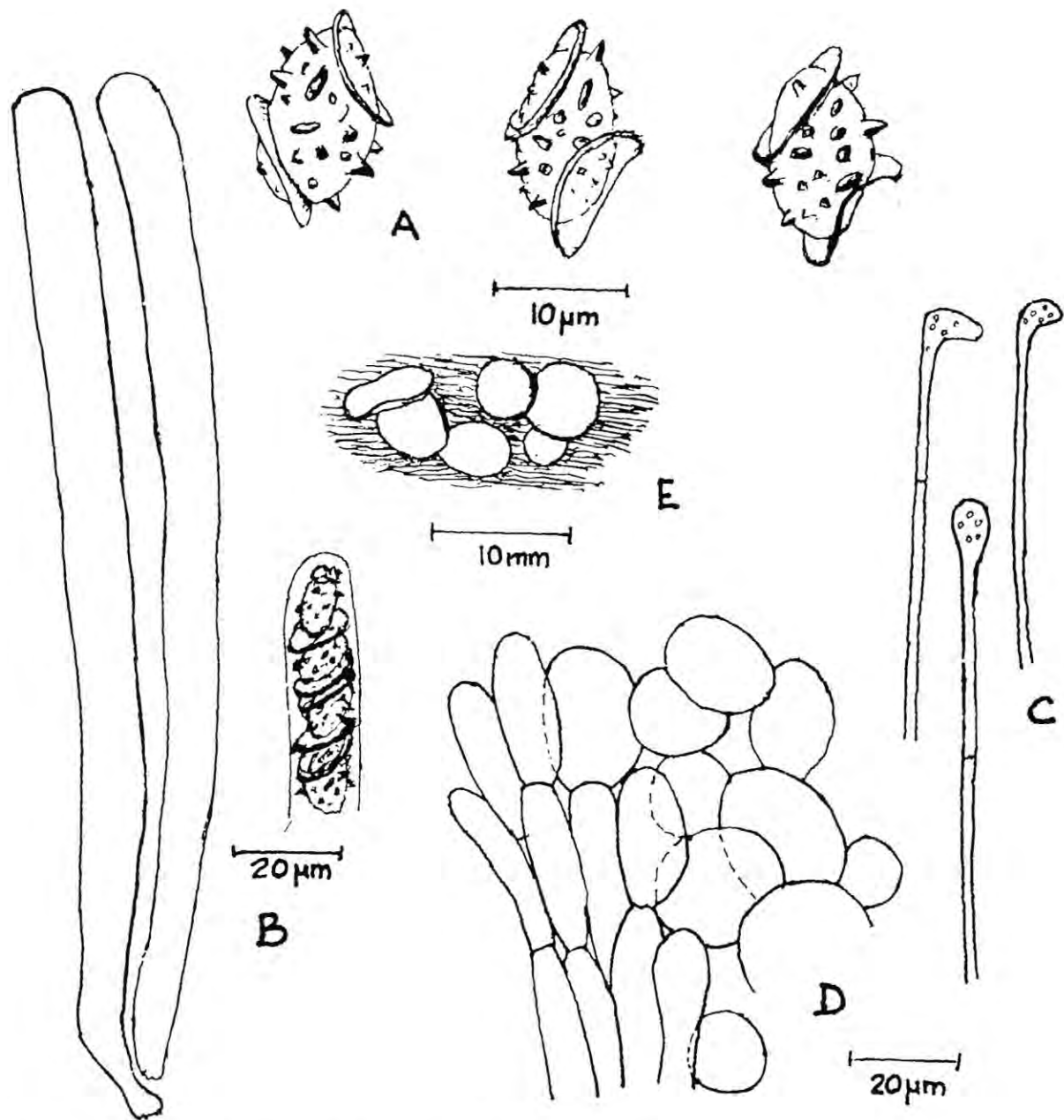
Häffner, in zijn sleutel, scheidt eerst de *Aleuria*'s met gestekelde sporen af van de groep met gereticuleerde sporen. *Aleuria bicucullata* wordt verder afgesplitst omwille van de aanwezigheid van de gekraagde sporen. De andere soort met gestekelde sporen is *A. congrex* die in Noord Europa voorkomt. De soorten met $\pm$ gereticuleerde sporen, aangehaald door Dennis en ook in de Aantekenlijst voorkomen zijn *A. aurantia* met volledig gereticuleerde sporen en *A. luteonitens* waar de sporen $\pm$ verbonden stekels hebben en op die manier een onvolledig net vormen.

Ook F.J. Seaver in zijn werk "The North American Cup Fungi - Operculates" (1961) geeft een goede beschrijving van *A. bicucullata*. Deze soort zou ook gevonden zijn in Wisconsin en Ontario (U.S.A.).

Aleuria bicucullata wordt vermeld in het "Overzicht van de Paddestoelen in Nederland" (1995). Zij draagt er de Nederlandse naam "Olijke oranje bekerzwam". Deze zeer zeldzame soort zou viermaal in Nederland gevonden zijn, de laatste maal in Venlo (1988) maar deze vondst zou volgens Häffner twijfelachtig zijn. In FUNBEL is deze soort nog niet vermeld. Zou het een nieuwe soort voor België zijn?

Macroscopische beschrijving:

Vruchtlichamen gegroepeerd, soms zeer dicht bijeen, groepen van ± 20 individuen vormend; apothecia zittend, tot 6 mm $\varnothing$, ongeveer 1 mm hoog, bekervormig tot vlak; buitenkant zacht vlezig, glad, kleur: bleek oranje (Séguy 211-212), gladde rand; hymenium vlak tot licht concaaf, kleur: oranje (Séguy 196-246).

A: Sporen; B: Asci; C: Parafysen; D: Excipulum; E: Algemeen zicht.

Microscopische beschrijving:

Asci: cilindrisch, dunwandig, operculaat, achtsporig, sporenschikking éénrijig, schuin in de ascus liggend, jodium reactie negatief, afmetingen: 180-190 x 10-12 μm.

Sporen: ellipsoïd, hyalien, ééncellig, ornamentaties bestaand uit grove ± conische stekels (2-3,8 μm hoog, 1,2-1,8 μm aan de basis) die soms wat gebogen zijn; twee kragen ogenschijnlijk gevormd door een dun vliesje die schuin over de toppen van de sporen lopen; stekels en kragen zijn beide sterk cyanofiel. De onderste kraag van de sporen raakt dikwijls de kraag van de volgende spore. Zeer jonge

sporen zijn glad, inhoud met twee oliedruppels; afmetingen: 11,2-12,1-13 x 6,5-7,5-8,3 μm; Q = 1,6 (25 sporen werden gemeten).

Parafysen: recht tot golfstokachtig, gesepteerd, 2,5-3,0 μm dik, de top verbreed tot 5,0-6,0 μm; binnen de parafysen zijn kleine oranje druppeltjes te zien; de toppen komen gelijk met de bovenkant van de asci.

Excipulum: ongeveer 0,5 mm hoog, textura globulosa (Ø 20-25 μm) overgaand in textura ± prismatica met afmetingen 30-40 x 8-10 μm.

Etymologie: bicuculla komt uit het Latijn *bi* = tweemaal en *cucullus* = kap.

Opmerkingen: wij hebben deze zwammetjes gevonden op de grond tussen kort mos in een beukenlaan. Zo stond het ook bij de beschrijving van Häffner (1993). Seaver (1961) schrijft eveneens: "on bare ground or among mosses" (Op. cit. p. 99). Volgens de lijst van de Nederlandse Paddestoelen zou *A. cucullata* gevonden zijn op "vergraste vochtige heide, op bladeren van Pijpenstrootje (*Molinia caerulea*)". Deze lokalisatie schijnt ons nogal verwonderlijk. In elk geval hebben wij weer eens geleerd dat determinaties van Ascomycetes op het terrein uit de boze zijn.

Collecties in herbarium J. Schavey JS 00127

Literatuur

- ARNOLDS E. ET AL (1995) – Overzicht van de Paddestoelen van Nederland. N.M.V.
 DENNIS R.W.G. (1981) – British Ascomycetes, Revised edition. J. Cramer, Vaduz.
 ELLIS M.B. & ELLIS J.P. (1988) – Microfungi on Miscellaneous Substrates. Croom Helm, London, Sidney.
 HÄFFNER J. (1993) – Die Gattung *Aleuria*. *Rheinl.-Pfälz. Pilzj.* **3(1)**: 6-59.
 SEAVER F.J. (1961) – The North American Cup-fungi (Operculates). Hafner Publishing Cy, New-York.
 SÉGUY E. (1936) – Code universel des couleurs, Encyclopédie du Naturaliste.

Een aangename verrassing, *Lycogala conicum* Pers., Dwergboomwrat

Sylvia De Pauw

Kleine Wouwerlaan 52/B8, B-1860 Meise

"*Lycogala conicum*": antwoordde Myriam de Haan verlangend op mijn vraag: "Welke Myxo hoop je dit jaar te vinden?" (Ze speurt al 14 jaar naar Myxomyceten of Slijmzwammen).

Later op het jaar tijdens een K.A.M.K.-excursie in de bossen van de Merode te Kortenberg (Provincie Vlaams-Brabant, 20-08-2000). Wie was er niet? Myriam. Wat was er wel? *Lycogala conicum*... Bij gebrek aan hun myxologe werden de K.A.M.K.-ers, die met Slijmzwammen kwamen aandraven, naar mij doorverwezen. Zo kreeg ik van Joseph Bafort een stukje hout toegestoken met daarop enkele kleine, rozerode bolletjes. Plasmodium van kleine vruchtlichamen van *Lycogala epidendrum* (L.) Fr. op het eerste zicht. Ze waren wel heel klein, 1-2 mm hoog en eentje geelk zelf op een rechtopstaand paaseitje. Vertwijfeling, "Myriams *conicum*?" ... te veel fantasie? ... "Meemenen!"

Ik verwachtte er niet veel van, ze waren nog niet volgroeid. Er was veel kans dat het niet werd wat het had willen worden. Enkele dagen bleef het thuis ongemoeid liggen. Voor de volgende paddestoelen-excursie keek ik dan toch eens wat ervan geworden was. Op het eerste zicht leek alles verdwenen, echter onder het "binoculair" zag ik enkele compleet zwarte bolletjes. Maar ... het paaseitje had het beter gedaan. De onderste helft was zwart en de bovenste beige met zwarte schubben, verenigd tot een netwerk. Dus toch *Lycogala conicum*!

In "Die Myxomyceten, Band 1" (1993) staat wel dat de onderste helft beige is zonder schubben, maar ja zo nauw zien we niet. Het had al zo zijn best gedaan om de bovenste helft volgens de literatuur in orde te krijgen. De zwarte onderkant was waarschijnlijk te

wijten aan een iets te snelle uitdroging.

Kapot prutsen voor de microscopie kon niet, want er was maar één goed vruchtlichaam.

Myriam kreeg de vondst te leen en ondertussen zat ik in Montenu (Provincie Luik, 10-09-2000) op paddestoelenweekend van de ZWAM. Tijdens de laatste uitstap dicht bij ons verblijf, het klooster St-Raphaël, zat ik in mijn rugzak te rommelen toen mijn blik enkele beige bolletjes trof, op een oude boomstobbe, die oververzadigd was met water. Ik plukte er eentje en neep er een stukje af. De zuiver roze inhoud werd zichtbaar, dus het was rijp en had sporen. De glanzende buitenwand vertoonde een beige kleur, op de bovenste helft vormden zwarte schubben een onvolledig netwerk. Jawel, alweer *Lycogala conicum*! Deze mooie Myxo's werden ter plaatse bewonderd door enkele ZWAM-ers.

Toen ik Myriam enkele weken later terug zag op de K.A.M.K.-werkweek te Oignies, bleek ze al in het bezit te zijn van een mooie collectie. Deze was aangebracht door Ruben Walley van het bosreservaat Kersselaersplein in het Zoniënwoud (IFBL: E4.56.42).

Ook Prof. P. Van der Veken heeft dit jaar de Dwergboomwrat gevonden op boomschors in een eikenbos met Palmboompjes (*Buxus*) als onderbegroeiing te Dourbes (Tiennes aux Pauquis, Prov. Namen, 28-08-2000).

We bekeken de microscopische verschillen tussen *L. conicum* en *L. terrestre* Fr., die ook roze sporen heeft. Deze laatste lijkt macroscopisch sterk op *L. epidendrum*, die echter grijze sporen heeft. De grootste verschillen liggen bij het pseudocapillitium. Bij *L. terrestre* is het geplooid tot sterk rimpelig en bij *L.*

1 mm

Lycogala conicum: vruchtlichamen.

1 mm

conicum rimpelloos met wratjes. Ook in de sporenversiering zien we een verschil. Beiden hebben een gelijkaardig netwerk, maar bij *L. conicum* lijken er stekels op de optische doorsnede te zitten.

Voor zover ik weet zijn er bij de K.A.M.K of ZWAM nog geen meldingen meer doorgegeven van *L. conicum*. In de databank FUNBEL zitten geen meldingen van deze soort.

De moraal van het verhaal is niet wie zoekt die vindt, maar de ene zoekt, de andere vinden en allen samen

genieten we van de vondst.

Dit artikel kwam tot stand onder zachte dwang van diegene die er nog steeds naar zoekt.....

Literatuur

NANNENGA-BREMEKAMP N.E. (1974) – De Nederlandse Myxomyceten. K.N.N.V.

NEUBERT H., NOWOTNY W. & BAUMANN K. (1993) – Die Myxomyceten, Band 1. Gomaringen, Karlheinz Baumann Verlag.

Battarrea phalloides (Dicks.: Pers.) Pers., een opmerkelijke aanvulling voor de Belgische mycoflora

Ruben Walley* & Marc Leten**

*Predikherenstraat 37, B-8750 Wingene

**Plotersgracht 6, B-9000 Gent

Summary

Battarrea phalloides (Dicks.: Pers.) Pers. is discovered in the coastal dunes of the nature reserve Westhoek (De Panne, Belgium). This record represents the new northern limit of its distribution area in Western European continent.

De Westkust (Oostduinkerke-De Panne) is in Vlaanderen bij mycologen reeds lang gekend als een soortenrijk gebied voor Gasteromyceten. Maar liefst 30 van de 58 in Vlaanderen waargenomen bovengronds groeiende soorten werden reeds in dit gebied aangetroffen. In deze lijst treft men een opvallend groot aantal Aardsterren (*Geastrum* spp., zie Van de Put & Antonissen 1994) en typische duinsoorten zoals de Duinstinkzwam (*Phallus hadriani*) en Stuifballen (*Tulostoma brumale*, *T. melanocyclum*, *T. fimbriatum*). Daarenboven ontdekte één van ons (M.L.) op 1 september 2000 een solitair, 14 cm hoog exemplaar van *Battarrea phalloides* (Tulostomatales, Battarreaceae) in het zuidelijke deel van het natuurreservaat De Westhoek (De Panne, IFBL C0.56.43), meteen een opmerkelijke aanvulling voor de Belgische mycoflora!

Battarrea phalloides (Dicks.: Pers.) Pers. is een vreemde, onmiskenbare Gasteromyceet, die in rijpe toestand gemeenzaam zou kunnen omschreven worden als een bleekbruine, poederige chocoladetruffel op een vezelige steel. De steel wortelt soms diep in de bodem en is onderaan omgeven door de resten van de vliezige volva. Een goede afbeelding vindt men in Phillips (1981); voor een volledige beschrijving verwijzen we naar Pegler et al. (1995), Perreau (1986), of Watling et al. (1995).

Wereldwijd telt het geslacht *Battarrea* slechts 2 soorten, die zelfs door sommige auteurs gesynonymiseerd worden. Recent moleculair onderzoek wijst overigens opnieuw in die richting (Martín & Johannesson 2000); waarbij in geval van synonymie de naam *Battarrea stevenii* prioritair is. Naast dit taxonomisch twistpunt, vloeide ook nogal wat inkt betreffende de spelling van de geslachtsnaam, die verwijst naar de Italiaanse plantkundige en mycoloog G.A. Battarra (1714-1789). Op advies van de nomenclatuurspecialist Prof. Vincent Demoulin gebruiken wij "*Battarrea*", en niet "*Battarraea*", zoals werd voorgesteld (en vaak nagevolgd) door Rauschert (1986).

Als Nederlandse naam werd onlangs "Schubsteel-

stuifbal" opgevoerd (Vandeven 1996). Om het onderscheid met het genus *Tulostoma* (Stuifbal, Tulostomataceae) te verduidelijken, lijkt het ons beter om kortweg de naam "Stuifsteel" voor te stellen.

Battarrea phalloides werd reeds in 1785 beschreven uit Engeland. Deze thermofiele soort wordt nog steeds in de regio van de typelocaliteit (Suffolk) en op enkele andere plaatsen in Zuid-Engeland gevonden (ten Z. van de as Bristol-Boston; kaart in Pegler et al. 1995), maar deze vindplaatsen liggen aan de rand van het verspreidingsgebied. In Europa komt ze vooral voor in de mediterrane regio en Oost-Europa (bv. Hongarije, Polen, Roemenië, Tsjechoslowakije). In Noord- en West-Frankrijk is ze gekend van de departementen La Manche, Côtes-du-Nord, Loire-Atlantique, Loiret, Maine-et-Loire en Seine-et-Marne (Fontainebleau) (Mornand 1989). Ze werd tot op heden niet waargenomen in de aangrenzende departementen Nord en Pas-de-Calais (Courtecuisse 1998).

In Duitsland is ze enkel uit Oost-Duitsland bekend (Richter & Müller 1983; Krieglsteiner 1991). Ontbreekt in Nederland en alle Scandinavische landen (de citatie door Arnolds & De Vries 1993 als zou zij op de Zweedse Rode lijst staan, is fout). Verder is zij gerapporteerd uit het Middellandse-Zeegebied, Afrika, Noord-Amerika en Australië. Jülich (1984) en, wellicht hierop steunend, Perreau (1986), Courtecuisse & Duhem (1994) geven ook België ("B") op bij het Europese verspreidingsgebied. Gezien Demoulin (1969, 1975) de soort niet vermeldt voor België, en hij nog steeds (pers. meded.), zoals ook de andere Belgische mycologen, geen weet heeft van Belgische vondsten, lijkt het ons aannemelijk dat deze opgave berust op een vergissing (misschien werd gewoon BG, Bulgarije, bedoeld?). Hoewel, gelet op het voorkomen in Z-Engeland, is de Belgische vondst misschien geen complete verrassing, zodat in de toekomst moet gelet worden op nog meer vondsten of misschien een noordwaartse uitbreiding op het West-Europese vasteland.

Battarrea phalloides lijkt geassocieerd met droge, humusrijke zandbodems, en wordt gewoonlijk aangetroffen nabij bomen. In het Middellandse-Zeegebied zijn dit meestal cipressen (*Cupressus*). De standplaats in De Panne betreft een vlak gedeelte in de

benedenhelft van een Z-geëxposeerde helling van een drietal meter diepe, oude stuifkuil. De bodem bestaat uit droog duinzand met een vrij dikke, maar sterk door bioturbatie en afspoeling gemengde, grijze A1-horizont. De nitrofiële elementen wijzen op een mulhumus met snelle mineralisatie. Het basissubstraat is allicht nog matig kalkrijk, maar bevat geen herkenbare mariene schelpfragmenten meer in de bodemvormende laag. Er is lokaal vrij veel dood hout en ander plantenmateriaal aanwezig, variërend van kleine stammetjes tot ruw strooisel. Een aantal opgaande meidoornstruiken en lage, deels afgestorven Duindoorn- en Vlierstruiken creëren een half-bezonde standplaats.

De expositie, de positie in de kuil en de beschutting van de verstruweelde omgeving zorgen voor een relatief warm en weinig winderig microklimaat, mogelijk met een relatief hoge luchtvochtigheid. De betreffende helling is momenteel begroeid met diverse natuurlijke degradatiestadia van nitrofiel Duindoorn-Vlierstruweel (*Hippophae-Sambucetum*, Haveman et al. 1999). Kenmerkende soorten zijn *Sambucus nigra* (grotendeels afgestorven), *Hippophae rhamnoides* (deels afgestorven), *Ligustrum vulgare* (R = lokaal zeldzaam; deels afgestorven), *Urtica dioica* (A = lokaal abundant), *Glechoma hederacea* (A), *Rubus caesius* (A), *Senecio jacobaea* (A), *Arctium cf. minus* (O = lokaal occasioneel of verspreid),

Bryonia dioica (S = lokaal sporadisch), *Pastinaca sativa* (O), *Holcus lanatus* (O), *Calamagrostis epigeios* (R), *Galium aparine* (F = lokaal frequent; afgestorven), *Carex arenaria* (F), *Asparagus officinalis* ssp. *officinalis* (R), *Solanum dulcamara* (R) en *Chelidonium majus* (S). In het voorjaar zijn hoogstwaarschijnlijk ook *Claytonia perfoliata* en andere winterannuellen abundant aanwezig.

De vegetatiestructuur en samenstelling, en het microklimaat zijn relatief recent (waarschijnlijk nog maar enkele jaren geleden) vrij ingrijpend veranderd door het grotendeels afsterven van een allicht hoog en dicht struweel van Gewone vlier en Duindoorn. Het vruchtlichaam van *Battarrea phalloides* bevond zich onder één van de afgestorven vlierstruiken. De bodem en de overige hellingen van de stuifkuil dragen een halfopen, meer mesofiele struweelvegetatie met, naast hogervermelde soorten, o.a. opgaande *Crataegus monogyna* en *Euonymus europaeus* en op de bodem *Veronica chamaedrys*, *Galium mollugo*, *Festuca arundinacea* en *Thalictrum minus* (Rhamno-Crataegetum). Vergelijkbare biotopen zijn in de Westhoek vrij algemeen aanwezig, maar werden door de moeilijke toegankelijkheid allicht nog weinig door mycologen onderzocht.

Recent werd *Battarrea phalloides* in Engeland, samen met 3 andere fungi, aan de lijst van beschermde planten toegevoegd (Countryside law England and Wales). De beste Engelse groeiplaats, deze rond Suffolk, is thans een reservaatje waar de soort een centrale plaats inneemt. De Stuifsteel staat ook op de Rode Lijsten van voormalig Tsjechoslowakije, Polen (Arnolds & de Vries 1993) en op de voorlopige Europese Rode lijst (Ing 1993).

De Belgische groeiplaats bevindt zich in een zone van het Vlaams natuurreervaat De Westhoek waar het beheersplan (Hoys et al. 1996) "vrij procesbeheer", m.a.w. een zoveel mogelijk ongestoorde, spontane vegetatieontwikkeling, als doel vooropstelt. Voor zover deze ene waarneming van *B. phalloides* iets zegt over haar standplaatsvereisten, lijkt dit voorlopig de beste garantie voor het eventuele behoud van de soort in België.

Van onze vondst werd geen herbariummateriaal verzameld.

Referenties

- ARNOLDS E. & DE VRIES B. (1993) - Conservation of fungi in Europe. In: PECLER D.N., BODDY L., ING B. & KIRK P.M. (eds.). *Fungi of Europe: Investigation, Recording and Conservation*: 213-237. Kew, Royal Botanic Garden.
- COETZEE J.C. & EICKER A. (1992) - *Battarrea*, *Battarrea*, *Battarraea* or...??? *Mycologist* **6**: 61-63.
- COURTECUISSÉ R. (1998) - *Inventaire mycologique de*

- la région Nord-Pas-de-Calais (France). *Bull. Soc. Mycol. Nord, Hors Serie*, 145 p.
- COURTECUISE R. & DUHEM B. (1994) - Les champignons de France. Paris, Eclectis.
- DEMOULIN V. (1969) - Les Gastéromycètes. Introduction à l'étude des Gastéromycètes de Belgique. *Nat. Belg.* **50**: 225-270.
- HAVEMAN R., SCHAMINÉE J.H.J. & WEEDA F.J. (1999) - *Rhamno-Prunetea*. In: STORTELDER A.F.H., SCHAMINÉE J.H.J. & HOMMEL P.W.F.M. - De vegetatie van Nederland. Deel 5. Plantengemeenschappen van ruigten, struwelen en bossen. Opulus Press, Uppsala/Leiden.
- HOYS M., LETEN M. & HOFFMANN M. (1996) - (Ontwerp-)Beheersplan voor het staatsnatuurreservaat De Westhoek te De Panne (West-Vlaanderen). Universiteit Gent/Aminal-Afd. Natuur.
- ING B. (1993) - Towards a red list of endangered European macrofungi. In PEGLER, D.N., BODDY, L., ING, B. & KIRK, P.M. (eds.). *Fungi of Europe: Investigation, Recording and Conservation*: 213-237. Kew, Royal Botanic Garden.
- KRIEGLSTEINER G.J. (1991) - Verbreitungsatlas der Großpilze Deutschlands (West). Band 1. Ständerpilze. Teil A. Nicht-Blätterpilze; Teil B. Blätterpilze. Eugen Ulmer, Stuttgart.
- MARTÍN M.P. & JOHANNESSON H. (2000) - *Battarrea phalloides* and *B. stevenii*, insight into a long-standing taxonomic puzzle. *Mycotaxon* **73**: 67-75 (in druk).
- MORNAND J. (1989) - Les Gastéromycètes de France. 5. Tulostomateles. *Doc. Mycol.* **19(76)**: 1-18.
- PEGLER D.N., LAESSØE T. & SPOONER B.M. (1995) - British puffballs, earthstars and stinkhorns. An account of the British gasteroid fungi. Kew, R.B.G., 255 p.
- PERREAU J. (1986) - *Battarrea phalloides*. *Bull. Trim. Soc. Mycol. France* **102**, Atlas, pl. 245.
- PHILLIPS R. (1981) - Paddestoelen en schimmels van West-Europa. Antwerpen, Spectrum.
- RAUSCHERT S. (1986) - Proposal to conserve the spelling *Battarrea* (Fungi: Gasteromycetes). *Taxon* **35**: 733-736.
- RICHTER W. & MÜLLER G.K. (1983) Der Stelzen-Stäubling - *Battarrea phalloides* - neu für die DDR. *Mykologisches Mitteilungsblatt* **26**: 61-63 [niet gezien, geciteerd in Krieglsteiner 1991].
- VAN DE PUT K. & ANTONISSEN I. (1994) - Bijdrage tot de kennis van het genus *Geastrum* aan de Belgische kust. *Sterbeeckia* **16**: 35-41.
- VANDEVEN E. (ed.) (1996) - Aantekenlijst voor zwammen en slijmzwammen, vierde editie. K.A.M.K.
- WATLING R., GÜCIN F. & ŞILOGLU M. (1995) - *Battarrea phalloides* - its history, biology and extension to its distribution. *Nova Hedwigia* **60**: 13-18.

Nieuws van Funbel

Emile Vandeven

Opperveldlaan 14, B-1800 Vilvoorde

Een nieuwe versie van het invoerprogramma voor FUNBEL is momenteel ter beschikking. Het werkt onder Access97. In deze versie zijn enkele schoonheidsfoutjes uit de vorige versie weggewerkt en de soorten-, substraten- en organismelijsten uitgebreid. Tevens is er een handleiding voorhanden. Deze versie laat niet alleen toe gegevens voor FUNBEL in te voeren maar, om tegelijkertijd ook hiermee een inventaris van zijn persoonlijk herbarium samen te stellen en zijn persoonlijke waarnemingen te verwerken. U kan dus 3 bewerkingen tegelijk doen.

Uw waarnemingen op formulieren schrijven blijft mogelijk. De formulieren werden lichtjes aangepast. Het is niet meer nodig om de codes voor de soorten, substraten en organismen in te vullen, door het nieuwe invoerprogramma is dit niet meer nodig. Een aangepaste handleiding is eveneens ter beschikking.

Gelieve als de determinaties microscopisch gebeur-

den en er herbariummateriaal bewaard wordt dit duidelijk aan te geven zowel op de formulieren als via het invoerscherm.

Het nieuwe invoerprogramma en de nieuwe formulieren met handleiding kunnen bekomen worden bij Emile Vandeven, Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde, e-mail: emile.vandeven@pi.be. In onze bibliotheek in de Bioruimte is ook een voorraad formulieren aanwezig. Je kan ze dus ook aan Pascale Holemans vragen.

Tijdens de raad van bestuur van de K.A.M.K. op 22 augustus werd een nieuw reglement goedgekeurd voor het beheer en gebruik van de verspreidingsgegevens opgenomen in FUNBEL. De tekst ervan is hieronder afgedrukt:

Voorwerp van de overeenkomst

Deze overeenkomst tussen de KAMK, haar leden en derden be-

handelt de verwerving, het beheer, de eigendom en het gebruik van mycologische verspreidingsgegevens in de databank "Fungi van België" afgekort tot FUNBEL van de KAMK.

Doel van FUNBEL

Een inzicht krijgen in de verspreiding van de zwammen en slijmzwammen in België met de nadruk op het Vlaamse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Zodanig dat niet alleen een antwoord kan gegeven worden op de vraag: waar komt soort X voor?, maar ook wanneer komt deze soort voor? Vanaf welke maand verschijnt een soort en tot wanneer komt ze voor? Verder verschaft het systeem nuttige informatie over herbariummateriaal in de diverse herbaria.

Een goed uitgebouwd gegevensbestand is een noodzakelijke basis om op een objectieve manier een "Rode lijst" of een verspreidingsatlas samen te stellen.

Een andere doelstelling is een inzicht te krijgen in de ecologische omstandigheden waarin de paddestoelen voorkomen. In welk biotoop groeien ze en op welk substraat?

Een bijkomend voordeel van zo'n bestand is dat men per gebied een inventaris bekamt van de daar groeiende soorten. Dit biedt de mogelijkheid natuurgebieden te beoordelen op hun mycologische waarden.

Regelgeving

1. Eigendom. Leveranciers van gegevens blijven eigenaar van hun gegevens, in die zin dat ze ten allen tijde vrij gebruik kunnen maken van de door hen aan FUNBEL geleverde gegevens. Van mycologische verspreidingsgegevens die aan FUNBEL doorgegeven worden, wordt FUNBEL vruchtgebruiker, in die zin dat FUNBEL met deze gegevens kan werken voor het verwezenlijken van haar doelstellingen.

2. Gebruik. Met betrekking tot de gegevens die reeds eerder aan FUNBEL bezorgd werden (voor het in voege treden van de voorliggende regelgeving) wordt een overgangperiode van een jaar voorzien, waarin leveranciers van gegevens, door hen te specificeren beperkingen kunnen opleggen aan het gebruik van tot nu toe door hen geleverde mycologische verspreidingsgegevens. Deze periode van een jaar vangt aan bij de datum waarop de voorliggende regelgeving gepubliceerd werd in AMK Mededelingen.

3. Van de onder 2. vermelde uitzonderingsmaatregel kan enkel gebruik gemaakt worden voor mycologische verspreidingsgegevens die voor de invoegetreding van de regelgeving aan FUNBEL verstrekt werden. Gegevens die na deze datum aan FUNBEL verstrekt worden, kunnen door FUNBEL vrij gebruikt worden voor het wetenschappelijk en toegepast wetenschappelijk gebruik ervan, zoals in de doelstellingen vermeld.

4. Kwaliteit. Leveranciers van gegevens verbinden zich ertoe alleen correcte gegevens aan FUNBEL te leveren. bv.: standplaatsgegevens mogen niet bewust vervalst worden om een vindplaats geheim te houden.

Om de mycologische kwaliteit van de gegevens te kunnen waarborgen, moet voor elke soort die niet in de Basislijst voorkomt en waarvan verspreidingsgegevens in FUNBEL opgenomen worden, herbariummateriaal bewaard te worden. Voor zeldzame en soorten die een kritische benadering vergen is dit eveneens gewenst. Soorten die een kritische benadering vergen of sterk gelijken op andere soorten moeten microscopisch gedetermineerd zijn. De soorten waarvoor dit vereist is zullen in de Basislijst aangeduid worden.

5. Het beheer van FUNBEL gebeurt op twee niveaus.

a Het bestuur van de KAMK, is bevoegd voor de toepassing

van de modaliteiten voor het gebruik van de gegevens uit FUNBEL, intern (naar leden van de KAMK toe) en extern (naar derden toe) voor wat betreft aanvragen waarvan kan aangenomen worden dat ze concurrentieel kunnen zijn met de doelstellingen van FUNBEL (b.v. gegevens over volledige provincies of over aanzienlijke onderdelen van natuurlijke landstroken) of een commercieel karakter hebben.

De modaliteiten voor gebruik van de gegevensbank worden bepaald door de Raad van bestuur. De Raad van bestuur kan geen beslissing nemen over FUNBEL, of een deel ervan zonder over het advies van de onder 5b genoemde secretaris van de inventarisatie te beschikken. Er kan ook overlegd worden met de leveranciers van waarnemingen en deskundigen indien dit nodig geacht wordt.

b Voor het dagelijks beheer en gebruik van FUNBEL delegeert de Raad van bestuur van KAMK de bevoegdheid naar een door haar aangeduide persoon, secretaris van de inventarisatie genoemd. Deze is verantwoordelijk verschuldigd aan de Raad van Bestuur.

Deze stuurt modaliteiten voor het gebruik van de gegevens naar een nieuwe aanvrager (zie artikels 7 tot 10). De aanvrager ondertekent de modaliteiten en stuurt ze terug. Daarna kunnen de gevraagde gegevens ter beschikking gesteld worden.

6. Vragen tot gebruik van gegevens moeten schriftelijk of per E-mail gericht worden aan het secretariaat van de inventarisatie. Er moet vermeld worden waarvoor de gevraagde gegevens zullen gebruikt worden.

Voor elke aanvraag naar mycologische verspreidingsgegevens wordt een dossier gemaakt. Aanvragen die, op basis van het oordeel van de secretaris van de inventarisatie, in aanmerking komen voor weigering, worden voorgelegd aan de Raad van bestuur van de KAMK op de eerstvolgende bestuursvergadering. Deze beslist ten gronde of er al dan niet een gunstig gevolg kan gegeven worden aan de aanvraag. De uitslag van dit overleg wordt meegedeeld aan de aanvrager. Indien een aanvraag geweigerd wordt en de aanvrager een lid is van de KAMK, dient de weigering gemotiveerd en zo snel mogelijk aan dat lid gemeld te worden. Leden kunnen beroep aantekenen tegen een dergelijke weigering op de eerstvolgende Algemene vergadering overeenkomstig artikel 18 van de statuten van de KAMK.

7. Bij publicatie of andere vormen van bekendmaking van de ter beschikking gestelde gegevens moeten de geraadpleegde gegevensbank, FUNBEL, de waarnemers en de determinatoren vermeld worden.

Een exemplaar van de publicatie moet bezorgd worden aan het inventarisatiésecretaariaat.

De verstrekte gegevens mogen niet doorgegeven worden aan andere personen, verenigingen of instellingen zonder toelating van het secretariaat van de inventarisatie.

8. Eigenaars en beheerders van terreinen kunnen de gegevens van hun terrein bekomen en gebruiken om beheersmaatregelen te nemen. Zij dienen artikels 7 en 10 te respecteren.

9. FUNBEL behoudt zich het recht voor om informatie i.v.m bepaalde soorten te blokkeren of op minder nauwkeurige schaal vrij te geven en bericht de aanvrager hierover.

10. Voor het ter beschikking stellen van gegevens aan leden van de KAMK worden alleen de onkosten van het rapport en de eventuele verzendingskosten ervan aangerekend.

Voor het ter beschikking stellen van gegevens aan derden wordt minimum 1 EUR aangerekend.

Boekbespreking

Gérard Tassy, *l'ABCdaire des Champignons*. Ed. Flammarion, Parijs 2000, ISBN 2-08- 012689-X, 119 bladzijden met even zoveel kleurenillustraties.

Prijs : 19,70 Zw. Frs

Zelden is er een mooier boekje voor een zo lage prijs op de markt gebracht! Dit ABCdaire is een handzame (12 x 22 cm) mini-encyclopedie over de paddestoelenwereld, waarvan het bijzondere de kleurenillustraties uit klassieke plaatwerken zijn, zoals *Icones mycologicae* van E. Boudier, *Icones selecta fungorum* van Paul Lechevalier, *Bulliard's Herbiere de France*, J.B. Barla's *Les Champignons de la province de Nice*, en J. Jaccottets *Les Champignons dans la Nature*. Ten overvloed wordt het werkje nog verlicht met reproducties van oude schilderijen, waarop paddestoelen voorkomen zoals het stilleven "poissons, légumes et champignons" van de 17de eeuwse kunstenaar Valentino Gian Domenico. Daarbij komen nog eens vele zeer goede kleurenfoto's van de besproken paddestoelen. Alleen al vanwege de illustraties is dit boekje bij uitstek geschikt als St Nicolaas- of Kerstgeschenk.

Het boekje begint met een vlotte inleiding tot het domein der paddestoelen. In 18 bladzijden, verdeeld in drie hoofdstukjes, wordt het enorme rijk – wereldwijd meer dan 150.000 soorten – aan ons voorgesteld. Na enige korte historische notities en een samenvatting van de goede en kwade eigenschappen van schimmels & paddestoelen, wordt – alweer zeer kort – de wetenschap der mycologie behandeld. Om ons tot een praktisch aspect te beperken: de beginnening wordt vooral op het hart gedrukt om de mycologen niet voortdurend lastig te vallen met de vraag of deze of gene paddestoel eetbaar is.

Het is werkelijk een plezier om in een Frans boekje te lezen dat de culinaire eigenschappen van de macromyceten eigenlijk van weinig belang zijn voor hun studie. *L'intérêt de cette activité est bien ailleurs, et les milliers d'adeptes qui, chaque année, se retrouvent dans les congrès et les manifestations variées auxquelles la mycologie donne lieu sont la preuve qu'on peut trouver, dans la pratique de cette science, certes difficile et parfois rebutante, de merveilleuses satisfactions*. Voor vele lezers zal dit geen nieuws zijn, maar het zo geformuleerd te zien, doet echt wel goed.

Het eigenlijke ABCdaire begint op blz.19 en niet op blz.25, zoals bij vergissing in de inhoudsopgave wordt vermeld. Men vindt hier niet alleen de soorten gerangschikt naar hun Franse naam (Agaric tot Vesse-de-loup), maar ook naar hun biologische activiteiten en kenmerken (Altération tot Végétaux), alsmede een alfabetische rangschikking van begrippen die in

ruimste zin de relatie tussen mens en schimmel (Antibiotiques tot Sorcellerie) betreffen. Volgens de inhoud zouden die drie onderwerpen met respectievelijk rode, groene en blauwe vierkantjes zijn gemerkt, maar er is bij het drukken kennelijk iets mis gegaan, want, althans in mijn exemplaar, zijn in het gehele boek alleen de rode gebruikt! Overigens doet dit niets af aan de praktische en instructieve opzet. Bijvoorbeeld, wie onder "Altération" inlichtingen zoekt over de goede en kwade activiteiten van schimmels en paddestoelen wordt ook verwezen naar begrippen als "parasitisme" en "biotechnologie", die hier toe van een sterretje zijn voorzien.

Het spreekt vanzelf dat in een ABC der paddestoelen de vele families en genera slechts oppervlakkig kunnen worden behandeld. Zo vindt men onder "bolet" een korte beschrijving van de familie der Boletaceae, geïllustreerd met kleurenfoto's van vier typische vertegenwoordigers, nl. *Boletus satanas*, *Leccinum rufum*, *Suillus luteus* en *Strobilomyces strobilaceus*. Natuurlijk worden het Eekhoorntjesbrood en diens variëteiten afdoende behandeld en geïllustreerd onder het trefwoord "Cèpe". Daarentegen is het onder "Culture" gegeven stukje over gekweekte paddestoelen wel heel summier!

Ofschoon de auteur in het algemeen juiste informatie geeft, blijkt hij wat minder vertrouwd met hallucinogene of liever gezegd psychoactieve paddestoelen. Zo zou de Vliegezwam (*Amanita muscaria*) sedert onheugelijke tijden zijn gebruikt als afrodisiacum (!) en roesmiddel, terwijl iedereen nu wel zou moeten weten dat het eten van die paddestoel voornamelijk een onaangenaam ziektebeeld met veel braken veroorzaakt. Voorts wordt de echte psychoactieve werking van vele *Psilocybe* paddestoelen toegeschreven aan de aanwezigheid van lysergzuurderivaten, hetgeen niet juist is. Psilocybine en psilocine zijn verre verwand aan LSD, maar zeker niet identiek.

Een teken destijds is het trefwoord "Pollution", waaronder terecht wordt gewezen op de zware metalen die in vele wilde eetbare paddestoelen, vooral die behorende tot het genus *Agaricus*, vaak in hoge concentraties voorkomen. Het plukken van paddestoelen langs autowegen en in de nabijheid van chemische fabrieken en vuilverbrandingsinstallaties wordt dan ook ten stelligste afgeraden. Ietwat overdreven is de opname van de tabel op blz. 91, die goeddeels verouderde cijfers geeft voor het radioactieve cesium – verspreid door het kernreactorongeval te Chernobyl – in de paddestoelen verzameld op Franse bodem. Een wettelijke norm is niet gegeven, zodat de lezer deze cijfers niet kan interpreteren.

Het boekje besluit met een opgave van de voornaamste Franse mycologische verenigingen en

een lijstje aanbevolen boeken. Daaronder vinden wij niet alleen de veldgidsen van Romagnesi, Patrick Joly, Bon en Courtecuisse, maar ook de meer populaire en zeer leesbare boeken van Guy Fourré en Georges Becker. Hopelijk worden de verhandelingen

La Vie privée des Champignons en *La Mycologie et ses corollaires* van de laatstgenoemde auteur spoedig herdrukt.

Tjakko Stijve

Nieuwtjes uit de recente tijdschriften

Karel Van de Put

Mycologia Helvetica

In aflevering **10.2 (1999)** bespreken Annarosa Berniccia et al. recente vondsten van *Lenziteella malençonii*, *Trametes juniperina* en *Echinodontium rywardenii* uit Sardinië met kleurenfoto en microtekening. Verder vinden wij nog een artikeltje over kubiek-rot op 53 sparrenstronken waarop 41 soorten werden verzameld, een vindlijst van gevonden soorten op *Quercus cerris* en *Q. petraea* in Toscanië en een gecommentarieerde lijst met de corticole Myxomyceten van Zwitserland door B. Ing.

Aflevering **11.1 (2000)** is volledig gewijd aan de biodiversiteit der fungi. Met enkele voorbeelden worden modellen voorgesteld die een mogelijke achteruitgang van het aantal soorten of het aantal geproduceerde vruchtlichamen kunnen aantonen (B. Senn-Irlet); een ruimte-tijd diversiteitstudie in een hoogveen moeras gedurende 15 jaar met 4595 vondsten en 648 soorten en annex vindlijst (B. Senn-Irlet et al.); conclusies uit de 900.000 data uit Nederland (E. Vellinga) dat wel veel is geweten over de verspreiding, fructificatie periode etc. van de gemakkelijk herkenbare vlezige paddestoelen, maar dat nu moet nagedacht worden over de manier waarop al deze gegevens werden verkregen en er moet uitgekeken worden naar de onopgemerkte en nog nooit gedetermineerde soorten.

Schweizerische Zeitschrift für Pilzkunde 78.2000

(1): H. Clemençon bespreekt *Pachyma cocos* (met kleurenfoto), een 10-15 cm diameter groot, zelden gevonden sclerotium waaruit zich *Wolfiporia extensa*, een resupinate poroïde zwam ontwikkeld. Als Pilz der Monat vinden wij hier met kleurenfoto en microtekening *Trybliidiopsis* (Cenangium) *pinastri* en *Collybia oreadioides*.

(2): als Pilz der Monat wordt *Squamanita odorata* vooropgesteld. *Peziza muralis* wordt besproken door F. Brunelli met een mooie foto van de op een muur groeiende bekerzwam. Verder is er nog een kort stukje over *Sowerbyella rhenana* (= *Aleuria splendens*)

en *Cantharellus cibarius*, beide met kleurenfoto.

Cryptogamie 21.1 (2000)

H.P. Martin et al. bestudeerden de fylogenetische verwantschappen bij de *Phellorina*'s (Basidiomyceten) op basis van DNA sequentie analyse, met foto's van *Dictyocephalos attenuatus*, *Phellorina hercules* en *Chlamidopus meyenanus*. Een floristische en ecologische catalogoog met lignicole Aphyllophorales uit Andalouzië wordt voorgesteld door A. Ortega en J. Lorite. S. Rapior et al. identificeerden 26 vluchtige componenten in *Laetiporus sulfureus*.

Documents Mycologiques XXIX, F. 116 (2000)

P. Moëgne-Loccoz en P. Reumaux bespreken *Inocybe basicitrata*, *I. fibrosoides*, *I. duriuscula* en *I. pseudonobilis* sp. nov. ad interim, alle met kleurenfoto en microtekening. *Tricholoma subirina* wordt door Riva gehercombineerd tot *Lepista subirina*. In een 1ste reeks over knobbsporige *Inocybes* bespreekt X. Carteret *I. oreadioides* sp. nov., *I. oblectabilis*, *I. fuscovinacea* ad int. en *I. rennyi*, alle met microtekening en kleurenplaat. In een artikel over de hogere paddestoelen van Normandië bespreekt T. Duchemin *Pluteus primus* met een sleutel tot de *Pluteus*-soorten met gehaakte cystiden en met kleurenfoto's van *P. primus*, *P. brunneoradiatus* en *P. pouzarianus*. M. Contu en M. Bon stellen een nieuwe, roodwordende *Rugosomyces pudicus* sp. nov. voor met summere microtekening en een kleurenfoto. Elena Saterni et al. bespreken zwammengemeenschappen in een Toscaans *Quercus cerris*-bos.

Mycologist 13(4) 1999

Marijke Nauta en B. Spooner brengen in deze bijdrage over de Dermateaceae een sleutel tot de genera van de subfamilie Dermatoideae. *Karstenia inconspicua* sp. nov. wordt uit Schotland beschreven door P. Wilbforce als een nieuwe ascosoort (met microtekening). In profiles on Fungi vinden we een beschrijving met kleurenfoto van *Agaricus fibrillosus* en *Collybia fagiphila*. *Boletus polygonius* sp. nov. wordt

met beschrijving, kleurenfoto en microtekening voorgesteld door A. Hills en D. Vassiliades. Als nieuwe Britse soorten worden *Cystobasidium fimetarium* (microtekening) en *Clitocybe pruinosa* genoteerd. Beatrice Senn-Irlet et al. geven een beschrijving met kleurenfoto en microtekening van *Panaeolus bisporus*, een nieuwkomer in centraal Europa. In *Mycological Answers* behandelt Susan Isaac de karakteristieken van de hyfengroei.

Mycologist 14(1) 2000

In hun verdere bijdrage tot de Dermatoideae (Derma-teaceae) brengen Marijke Nauta en B. Spooner sleutels tot de soorten van de genera *Belonium*, *Belonopsis*, *Blumeriella*, *Catinella*, *Dennisiodiscus*, *Dermea*, *Dibeloniella*, *Diplocarpa*, *Diplocarpon*, *Diplonaevia*, *Discohainesia*, *Drepanopeziza* en *Eupropelella*. Als nieuwe Britse vondsten worden voorgesteld: *Polydesmia fructicola*, *Ophiobolus mathicui*, *Splanchnonema loricatum*, *Ciboria rufofusca*, *Macrolepiota abruptibulba*, *Psathyrella rostellata*, *Inocybe cryptocystis* en *Phanerochaete josé-ferreira*. In zijn artikel over nuttige fungi bespreekt D. Pegler een aantal console-vormende zwammen. Profiles on fungi belicht met beschrijving en kleurenfoto *Mycena inclinata*, *Dermocybe uliginosa* en *Gymnopilus junonius*. Verder is er nog een stukje over *Volvariella speciosa* op akkers en een discussie over het bepalen van het waardevolle aspect van paddestoelen in verband met de bescherming.

Boletín de la Sociedad Micologica de Madrid

Een nieuw tijdschrift in onze bibliotheek waarvan de voertaal hoofdzakelijk Spaans is met Engelstalige samenvattingen. Het hoofdbestanddeel bestaat uit lijsten en aanvullende catalogen telkens per provincie, landstreek of nationaal park of gewoon over een geslacht of familie.

Vol. 22 (1997): B. Moreno-Arroyo et al. brengen in hun bijdrage tot de hypogeënfloora een studie van *Terfezia pinoyo* met kleurenfoto en microtekening. In een nota over de genera *Pyrenogaster* en *Radiigera* (Gasteromyceten) bestudeert F. Calongé de verschillen tussen beide genera met sleutel tot de soorten en kleurenfoto van *P. atrogleba*, microtekening en sporenscaan, ook van *P. romana*. L. Parra bespreekt uit het genus *Agaricus* de sectie *Bitorques* met macro- en microtekening van *A. bernardii*, *A. bisporus*, *A. bitorquis*, *A. gennadii* var. *microsporus* en *A. maleolens* en met sleutel tot de *Bitorquis*-groep. Het genus *Agaricus* in de stad Madrid wordt besproken door J. Daniel-Arranz met de daar voorko-

mende soorten en met kleurenfoto van *A. augustus* var. *perrarius*, *A. excellens*, *A. langei*, *A. maleolens*, *A. maskae*, *A. pilatianus* var. *sylvaticoides*, *A. pseudoprattensis* var. *niveus* en *A. spissicaulus*. *Amanita singeri*, voorheen nog niet verzameld in Spanje, wordt nu gesignaleerd door G. Moreno en L. Romero de la Osa en voorgesteld met macro- en microtekening en zwart-wit foto. *Galerina similis* werd weer ontdekt in Spanje en wordt met microtekening becommentarieerd door M. Villareal en F. Esteve Raventos. De voorheen in Spanje onbekende *Podoscypa multizonata* wordt met een kleurenfoto en een korte beschrijving besproken door F. Calongé en L. Romera de la Osa.

Vol. 23 (1998): in een 2de deel over de studie van de Lepiotaceae van Sardinië bespreekt M. Contu *L. lilacea* en *L. medioroseo* sp. nov. met microtekening en een sleuteltje. *Alpova pseudostipitatus* sp. nov. wordt uit Mallorca beschreven door F. Calongé en J. Siquier, evenzo *Genea subboetica* sp. nov. uit Spanje door B. Moreno-Arroyo et al., beide met microtekening, kleurenfoto en sporenscaan. J. Siquier beschrijft eveneens een nieuwe vondst van *Psathyrella halophila* uit Majorca. *Dermaloma cuneifolium*, *Entoloma lanicum* en *E. scabropellis* worden besproken met kleurenfoto en microtekening door J. Vila en F. Esteve Raventos. J. Daniel-Arranz zet zijn studie van het genus *Agaricus* in Madrid verder met de beschrijving en kleurenfoto van *A. bisporus*, *A. comptulus*, *A. fissuratus*, *A. lanipes*, *A. lutosus* en *A. nivescens*. *Syzygospora tumefaciens* betekent een nieuwe vondst voor Spanje en wordt met kleurenfoto en microtekening voorgesteld door J. Campoamor en F. Calongé. In een studie over de Tricholomataceae uit Spanje geeft J. Campoamor een beschrijving met kleurenfoto van *T. arvernense*, *T. joachimii* en *T. viridifucatum*.

Vol. 24 (1999): L. Parra beschrijft *Agaricus niveolutescens*, *A. osecanus* en *A. leucotrichus* alle met kleurenfoto en microtekening. *Gymnomyces amophilus* sp. nov. wordt door F. Calongé en J. Vidal voorgesteld met sporenscaan en microtekening. *Agaricus calongéi* sp. nov. is een nieuwe soort voorgesteld door J. Daniel-Arranz met een volledige beschrijving, kleurenfoto en microtekening en vergeleken met *A. cupreobrunneus*, *A. lividonitidis*, *A. porphyrocephalus* en *A. valdiniae* en met een sleuteltje tot die groep. Verder bespreekt J. Campoamor nog *Tricholoma coryphaeum* (met kleurenfoto) en vinden wij in een van de catalogen nog kleurenfoto's en microtekeningen van *Ptychogaster hepaticus* en *Elaphomyces leucosporus*.

www.weetjes

Jean Werts
Hensbergelei 9, B-2930 Brasschaat

Nederlandse Mycologische Vereniging

Het adres www.mlf.sci.kun.nl/mlf/nmv/main_n.htm werd doorgegeven door Remi Van Gompel en verwijst naar de site van de Nederlandse Mycologische Vereniging. Deze site, bijgehouden door Nico Dam, is zowel in het Nederlands als in het Engels te raadplegen. Men vindt hier een voorstelling van de vereniging, een overzicht van hun publicaties en een excursieprogramma. Ook kan men verschillende sleutels raadplegen waaronder een aantal geslachten van de *Corticaceae*, *Fusarium*, *Pezizales*, *Peziza*, *Tuber* en *Xylariaceae*. Een verassing bracht het aanklikken van de sleutels van *Galerina*, *Tubaria* en *Xerocomus*, waarbij ik mij plotseling in onze website bevond en er de sleutels van André de Haan en Jos Volders kon bekijken.

Als men de rubriek Mycologisch getinte websites aanklikt wordt men verwezen naar de site Mycological Branches. De webmaster, Kathie Hodge, houdt hier een database bij waarin de linken naar verschil-

lende mycologische verenigingen te vinden zijn. Via een eenvoudige klik kunt u de websites van een aantal landen bezoeken, waarbij onze K.A.M.K.-website als eerste vermeld wordt.

In de rubriek "various" worden een aantal websites over verscheidene mycologische onderwerpen gelinkt, o.a. een link naar "Munsell soil color charts" waar men vrije software kan downloaden waaronder een digitale versie van deze welbekende kaarten.

Terug naar de hoofdsite besluit men met een rubriek "agenda" en "laatste nieuws". Een surfenswaardige site.

Komt u tijdens het surfen een interessante mycologische site tegen, meldt het aan de KAMK-webmaster op volgend e-mail adres: joannes.werts@pandora.be.

De KAMK-webmaster
Jean Werts

Oproep voor de bibliotheek op computer

Zoals jullie het waarschijnlijk al weten worden tegenwoordig de gegevens van de tijdschriften in de computer ingegeven. Dit is geen simpele klus en ja, wij komen mensen tekort. Daarom deze oproep. Beschik je over een computer, heb je zin om wat meer in tijdschriften te snollen en intussen van alles te leren? Ben je bereid tijd vrij te maken om deze ontzettend belangrijke database mee op te bouwen? Wacht niet en laat mij iets weten. Laat je vooral niet afschrikken door de huidige technologie van de com-

puterwereld, want Harrie Hendrickx heeft een gebruiksvriendelijk programma opgesteld (in Access) om het ingeven te vergemakkelijken. De kandidaten zullen met plezier een woordje uitleg krijgen. Bel dus gauw op tel 03/322 40 05 of mail naar pascale.holemans@antwerpen.be. Bedankt!

Pascale Holemans

Eerste nieuws over de werkweek 2001

Reeds nu kunnen wij al iets vertellen over onze werkweek in 2001. Deze zal plaats vinden te Oignies-en-Thiérache van zaterdagavond 15 september tot zaterdag 22 september middagmaal inbegrepen. Om moeilijkheden rond de jachtperiode te voorkomen, verkozen we onze datum iets te vroegen. Onze traditionele excursie te Nismes zal doorgaan op zondag 16 september. Als afsluiter van

de werkweek kan op 22 september 2001 een bezoek gebracht worden aan de jaarlijkse tentoonstelling te Vierves. Meer bijzonderheden en inschrijvingsformulier mag u verwachten in AMK Mededelingen van maart. Voor bijkomende inlichtingen kan u contact opnemen met P. Holemans tel 03/322.40.05 of G. Le Jeune 03/658.54.31.

Verslag van de werkweek te Oignies-en-Thiérache van 24 september tot 1 oktober 2000

zondag 24/9: aankomst in het centrum Chantecler: schilderachtig gelegen op een heuvel boven de vallei met het dorpje Oignies-en-Thiérache aan onze voeten, onder een stralende zon, dit na een bezoekje aan de jaarlijkse paddestoelententoonstelling in Vierves, waar het aanbod van paddestoelen misschien kleiner was dan we hadden verwacht, maar dit mocht zeker het enthousiasme niet drukken.

maandag 25/9: Forêt dominiale, Ruisseau d'Alise: er werden 139 soorten gevonden waaronder de volledige paarse *Cortinarius bibulus* (Kleine elzengordijnzwam, één van de kleinste *Cortinarius*-soorten), *Diderma deplanatum* (Plat kelkschaaltje) op bosafval, de Geschubde boleet of *Strobilomyces strobilaceus*, *Alnicola sphagneti* die zeer zeldzaam is en niet in de aantekenlijst voorkomt en *Inocybe subcarpta* (Bruine zandvezelkop, erg gelijkend op *I. lacera*, maar met knobbsporen) die we de hele verdere week blijven vinden, evenals *Cantharellus tubaeformis* (Trechtercantharel).

dinsdag 26/9: Treignes Bois de Matignolle, Ruisseau de Fond de Ri: hier werden 140 soorten genoteerd, met o.m. *Cortinarius variegatus* (Veranderlijke gordijnzwam), *Diderma crustaceum* (Korstkalkschaaltje), *Ascotremella faginea* (Zakjestrilzwam), *Lepiota boudieri* (Oranjebruine parasolzwam), *L. tomentella* (Viltparasolzwam) en *L. aspera* (Spitsschubbig parasolzwam).

woensdag 27/9: Oignies, l'Estache, Ruisseau de Nouée: een voormiddag met 152 soorten, waaronder *Fuligo leviderma* (2de vondst in België en de 3de op wereldvlak!), *Mycena zephrus* (Roestvlekkenmycena), *Bombardia bombardia* (geen fanfare maar een Asco) en *Cortinarius urbicus* (Bleekgele wilgengordijnzwam).

donderdag 28/9: Bois de Frasnès, Les Marais: hier werden 150 soorten genoteerd met o.a. *Entoloma dichroum* (Blauwe stippelsteelsatijnzwam), *Lepiota felina*, *Cortinarius anthracinus* (Roodrandgordijnzwam) en *C. rubicundulus*, *Amanita umbrinolutescens*, *Russula raoultii* (Citroengele russula), *Inocybe assimilata* (Kleine knolvezelkop), en wel zeer grote specimen van *Nyctalis parasitica* (Plaatjeszwamgast)

op lijkjes van *Russula nigricans*.

vrijdag 29/9: Bois de Couvin, Ruisseau de la Forge du Prince: 156 soorten waaronder: *Entoloma rhodopolium* f. *nidorosum* (Stinksatijnzwam), *Lepiota clypeolaria* (Bosparasolzwam) en *Amanita supravolvata* (lijkt op *A. vaginata* met een sterk gestreepte rand en een grote, langwerpige beurs), die ook werd gevonden tijdens een verkenningswandeling naar de Ri de Rome.

zaterdag 30/9: de jaarlijkse wandeling naar Nismes, waar het programma 's middags iets aangepast moest worden ingevolge de jacht; hier werden 150 soorten ter plekke genoteerd (dit zonder nadeterminaties) met o.m.: *Cystolepiota bucknallii* (Violetstelige poederparasol die sterk naar lichtgas ruikt), *Lepista rickenii* (Gemarmerde schijnridderzwam), *Entoloma serulatum* (Zwartsneetsatijnzwam), *Entoloma turci* (Rozevoetsatijnzwam) en de mooie groene *Entoloma incanum* (Groensteelsatijnzwam).

Welbeschouwd, ondanks de iets mindere opkomst van de paddestoelen (maar mét een aantal zeldzame tot zeer zeldzame soorten), toch wel weer een zeer geslaagde werkweek met een warme ontvangst in Chantecler, met gezellige kamers, de eetzaal met het mooie uitzicht en het moét gezegd, dit jaar lekker eten en de bar, bevoorrad door een camion Super des Fagnes. Er is hard gewerkt, flink gezwet en dat moest natuurlijk, wat vocht betreft, af en toe gecompenseerd worden.

De meeste wandelingen gingen door onder de kundige leiding van Guy, die beweert dat hij een scherpe bocht kan aflezen aan de kleur van de huizen (waarschijnlijk zoals de scherpte van de *Russula*'s en aan de kleur van de hoedhuid). Verder is er ook gesport en dan vooral aan tafel en als ge met buikpijn van 't lachen terug naar huis gaat, zal 't wel goed geweest zijn zeker.

We danken Guy en Pascale nog een keer voor de vlekkeloze organisatie, André voor de kundige leiding en het eindeloos geduld aan de microscoop, Flory voor de tekentrekker en de rest van de deelnemers voor de onnavolgbare ambiance.

Judith De Keyser

Educatieve avonden

De bijeenkomsten gaan door in het verenigingslokaal, de Bioruimte van het RUCA, Groenenborgerlaan 171 te 2020 Antwerpen, aanvang telkens om 20 uur, tenzij anders vermeld. Vóór iedere vergadering is er vanaf 19.30 uur gelegenheid om boeken uit de bibliotheek te ontlenen.

dinsdag 2 januari	Determinatieavond 19.30 u	
dinsdag 9 januari	Diamontage Gastromyceten I: Aardsterren, Bovisten, Stufzwammen	Karel Van de Put
dinsdag 16 januari	Practicumavond 19.30 u	
dinsdag 23 januari	Adviesraad	
dinsdag 30 januari	Diamontage Gastromyceten II: Nestzwammetjes, Stinkzwammen, Aardappelbovisten	Karel Van de Put
dinsdag 6 februari	Determinatieavond 19.30 u	
dinsdag 13 februari	Het mycologisch jaar 2000 in beeld.	Jaak Van de Meerssche
dinsdag 20 februari	Practicumavond 19.30 u	
dinsdag 27 februari	Raad van bestuur	
dinsdag 6 maart	Jaarlijkse Algemene Vergadering van de werkende leden	
dinsdag 13 maart	Interessante vondsten in het jaar 2000.	De actieve leden
dinsdag 20 maart	Practicumavond 19.30 u	
dinsdag 27 maart	Raad van bestuur	

10de Vlaamse-Mycologen-Dag op 17 maart 2001

De 10de Vlaamse-Mycologen-Dag gaat door te Antwerpen in het auditorium T105 (gebouw T) van het Rijks Universitair Centrum Antwerpen (RUCA), Groenenborgercampus, gelegen Groenenborgerlaan 171 te 2020 Antwerpen (zie plan en wegwijzer).

Vanaf 9u30 ontvangt K.A.M.K. zijn gasten in de cafetaria (C in gebouw Y). Inkom via hoofdingang (gebouw T).

Voorlopig programma:

Vanaf 9u30 samenkomst en koffie.

Start om 10 u

Welkomstwoord door de gastvereniging

10 jaar Vlaamse-Mycologen-dag

Gordijnzwammen, hoe herken je ze?

Mycotoxines en Mycotoxicosen

Myxomyceten in 2000

Parels tussen de zwijnen

Wasplaten in Limburg

Paddestoelen uit de tuin

Vrije tribune voor de bijzondere vondsten van het voorbije jaar of andere mededelingen

Paul Van der Veken

André de Haan

Karel Van de Put

Myriam de Haan

Ruben Walley

Luc Lenaerts

Ruben Walley

Slotwoord omstreeks 16.45 u.

Tijdens de middagpauze wordt de jaarvergadering van de Vlaamse Mycologen-Vereniging gehouden. Ook niet V.M.V.-leden zijn hierop welkom.

Wanneer u een korte mededeling (5-10 min.) wil doen over bijzondere vondsten of andere mycologische wetenswaardigheden gelieve vóór 15 februari 2001 Karel Van de Put (tel. 03/366.37.26) te verwittigen.

Er is ruimte, tafels en panelen, voorzien om boeken, tijdschriften, mycologische afbeeldingen en posters tentoon te stellen. Indien u hiervan gebruik wil maken verwittig eveneens Karel.

De meegebrachte lunch kan in de cafetaria genuttigd worden, dranken zijn verkrijgbaar. Voor deelnemers die geen eigen lunch meebrengen is er restauratie op wandelafstand (10 min.).

Wij verwachten **alle paddestoelenliefhebbers** in het RUCA op 17 maart.

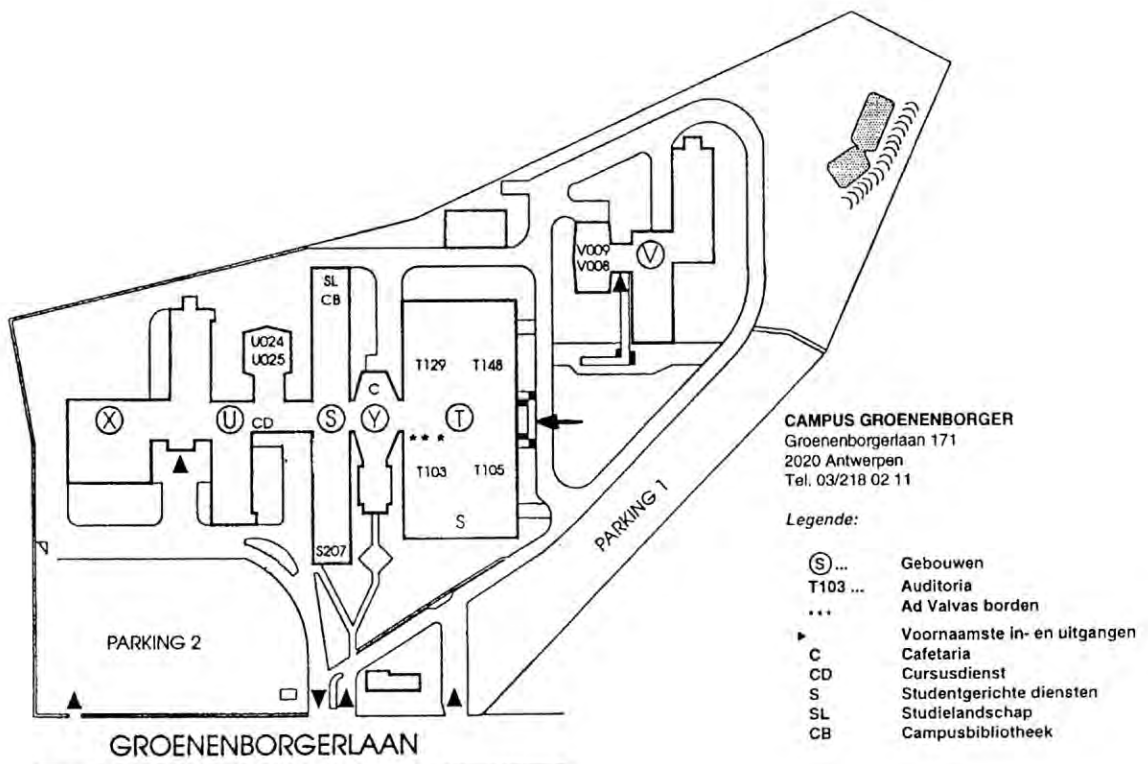
Wegwijzer RUCA, Groenenborgercampus, Groenenborgerlaan 171 - Antwerpen

Met openbaar vervoer:

- van Station Antwerpen Centraal: bus 27 of 32.
- van Station Berchem: bus 18 of 32.

Met wagen:

- vanuit Gent: E17, richting Hasselt volgen, afrit (5) Wilrijk-Berchem, rechts afslaan, aan het einde van de Beukenlaan (4de verkeerslichten) links naar de Groenenborgerlaan.
- vanuit Hasselt – Nederland, Ring volgen richting Gent, afrit (4) Berchem, dadelijk links, over autostrade aan de eerste lichten rechts afslaan (Elisabethlaan), vervolgens aan de 2de lichten rechts afslaan naar de Groenenborgerlaan.
- vanuit Brussel: E19, afrit 6 (Hoboken, Wilrijk, Mortsel) volgen en links houden richting R11 Hoboken – Wilrijk centrum, aan de derde lichten naar rechts en opnieuw rechts naar de Groenenborgerlaan (RUCA na de eerste lichten).

Vierde ontmoetingsdag Antwerpse Koepel voor Natuurstudie

De Antwerpse Koepel voor Natuurstudie (ANKONA) organiseert voor de vierde maal haar jaarlijkse ontmoetingsdag, op zaterdag, 10 februari 2001. Iedereen is van harte welkom in het Provinciehuis te Antwerpen, Koningin Elisabethlei 22, 2018 Antwerpen. De voormiddag wordt geopend met een reeks korte mededelingen, waarna vier themagroepen een eigen programma verzorgen. "Samen kijken naar paddestoelen" is het thema dat ons lid Freddy Moorthamer voor de paddestoelenwerkgroep nader belicht. De namiddag wordt ingevuld met een aantal voordrachten.

Onder meer op het middagprogramma:

Een glimp op glimwormen - Raphaël De Cock

De gladde slang in Kalmthout - Frank Valckenborgh & Rudi Willockx

Rode Lijst van macrofungi van Vlaanderen - Ruben Walley

De visfauna van de Antwerpse beken en rivieren; het verleden, het heden en de toekomstperspectieven - Rudi Yseboodt

Broedvogelonderzoek in de Voorkepen.

Vrijwilligers en natuurstudie: een kijk op de toekomst ter gelegenheid van het Internationale jaar van de vrijwilliger.

Gedurende de hele dag zijn info- en boekenstands van diverse natuurverenigingen te bezoeken. Voor informatie en inschrijving kan u terecht bij Mieke Hoogewijs (03/259.12.42 of mieke.hoogewijs@pih.provant.be).

ANKONA jaarboek 1999

Binnenkort verschijnt het ANKONA jaarboek van 1999. Het bevat een artikel van Jean Schavey over de Schijfzwammen van het Rivierenhof. Het kan bekomen worden bij de Natuurcel van het Provinciaal Instituut voor Hygiëne. Meer informatie bij Dirk Vandenbussche (tel.: 03/259.12.49).

10de Contactdag van LIKONA

Op zaterdag 20 januari 2001 heeft in het Limburgs Universitair Centrum de tiende contactdag van LIKONA plaats. Onthaal vanaf 8.45 u. De plenaire zitting start om 9.15 u. Voor inlichtingen en inschrijvingen kan u terecht bij het LIKONA-secretariaat, Het Groene Huis, domein Bokrijk, 3600 Genk, tel.: 011/26.54.62.

Nederlandse Mycologische Vereniging

De nieuwjaarsbijeenkomst van de NMV heeft plaats op zaterdag 13 januari 2001 in het IAC te Wageningen. De Floradag gaat door op 10 maart 2001 in het Nationaal Herbarium te Leiden.

Lidgeld 2001

De leden worden verzocht het lidgeld 2001, zijnde 565 BEF = 14 EUR, zo vlug mogelijk te betalen door overschrijving ten gunste van bankrekening nr. 320-4183209-57 op naam van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring v.z.w. te Antwerpen. Men kan daarvoor het bijgevoegde overschrijvingsformulier gebruiken. Wij dringen aan op een vlotte betaling, dit om nutteloze kosten te vermijden en ons toe te laten U ononderbroken de publicaties van onze vereniging toe te sturen. Het lidgeld betaald door nieuwe leden, die zich aansloten tijdens of na de jaarlijkse tentoonstelling (oktober 2000) geldt reeds voor 2001.

Buitenlandse leden worden verzocht 645 BEF = 16 EUR (het lidgeld verhoogd met extra verzendingskosten) contant te betalen of een eurocheque ten voordele van de Antwerpse Mycologische Kring te sturen naar André Jacobs, Lode Zielenslaan 35 bus 7 te B-2050 Antwerpen.

Contante betaling kan ook in vreemde valuta: 35 NLG of 32 DEM.

Indien de betaling op de postrekening nr. 000-1415744-29 van de Antwerpse Mycologische Kring v.z.w. te Antwerpen gebeurt dient 21 EUR of 850 BEF overgeschreven te worden.

Het lidgeld werd door de Algemene vergadering opgetrokken om de stijgende kosten van AMK Mededelingen en Sterbeecia te dekken.

Bedankt bij voorbaat.

Informatie gezocht over popularisering van de paddestoelenkunde in Vlaanderen

Ik ben voornemens een artikel over de vroege popularisering van de mycologie in het Nederlandse taalgebied te schrijven. Dit zal ruwweg de periode tussen 1895 en 1940 beslaan. Oude Nederlandse boekjes en tijdschriften heb ik de afgelopen 40 jaren wel kunnen verzamelen, maar ik heb, behalve wat Franstalige gidsjes, niets uit België. Ik kan moeilijk aannemen dat de Vlaamse beginners in de mycologie vroeger hun licht uitsluitend opstaken bij het Verkadealbum *Paddestoelen* van Jac. P. Thijsse en bij de bekende gids van Catharina Cool en Van der Lek. Ik zou daarom de lezers van de AMK Mededelingen zeer dankbaar zijn voor enige informatie omtrent oudere Belgische populaire boeken en artikelen over paddestoelen.

Ik ben gaarne bereid om hier Zwitserse mycologische lectuur tegenover te stellen.

Tjakko Stijve

Sentier de Clies no 12

CH-1806 St Léger Zwitserland

E-mail < tjakko.stijve@bluewin.ch >

Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring

De Antwerpse Mycologische Kring werd opgericht in 1946. In 1963 werd het een vereniging zonder winstgevend doel. Zij heeft als doel de mycologie te bevorderen. De Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring organiseert hiertoe excursies, vergaderingen, voordrachten, determinatieavonden, werkweken, demonstratiedagen, tentoonstellingen. Er wordt driemaandelijks een tijdschrift uitgegeven, AMK Mededelingen. Op onregelmatige tijdstippen verschijnt Sterbeecia, een publicatie genoemd naar de Antwerpse priester, mycoloog, kruidkundige en architect, Franciscus Van Sterbeec (1630-1693).

In 1991 werden AMK Mededelingen en Sterbeecia bekroond met de Emiel Van Rompaeyprijs voor floristiek. Er wordt systematisch een gegevensbestand bijgehouden over de verspreiding van paddestoelen in ons land.

De Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring onderhoudt ook contacten met andere mycologische verenigingen in binnen- en buitenland. De K.A.M.K. is erkend door de Vlaamse Mycologen Vereniging.

De K.A.M.K. bezit een bibliotheek, die ondergebracht is in het verenigingslokaal, de Bioruimte van het RUCA, Groenenborgerlaan 171 te 2020 Antwerpen. Alle leden kunnen hieruit boeken ontlennen.

Het lidgeld bedraagt 500 BEF per jaar. Betaling kan geschieden door overschrijving op bankrekening nr. 320-4183209-57 van de Antwerpse Mycologische Kring v.z.w., te Antwerpen. Buitenlandse leden betalen 550 BEF indien een eurocheque ten voordele van de Antwerpse Mycologische Kring naar André Jacobs, Lode Zielenslaan 35 bus 7 te B-2050 Antwerpen, gestuurd wordt. Bij overschrijving vanuit het buitenland van het lidgeld op postrekening nr. 000-1415744-29 van de Antwerpse Mycologische Kring v.z.w., te Antwerpen moet 610 BEF betaald worden.

Vanaf 2001 zullen de lidgelden respectievelijk 14 EUR (= 565 BEF) en 16 EUR (645 BEF) bedragen.

KAMK- website:

www.expertm.com/kamk

KAMK publicaties

Bij Emile Vandeven kunnen oude nummers van AMK Mededelingen verkregen worden.

Raad van bestuur van de Koninklijke Antwerpse Mycologische Kring v.z.w.

voorzitter: Dielen Frans, Schawijkstraat 29, 2520 Ranst, tel.: 03/353.16.21

ondervoorzitter: de Haan André, Bezemheidelaan 6, 2920 Kalmthout, tel.: 03/666.91.34

secretaris: Van de Put Karel, Herentalsebaan 149, 2100 Deurne, tel.: 03/366.37.26

schatbewaarder: Jacobs André, Lode Zielenslaan 35 bus 7, 2050 Antwerpen, tel.: 03/219.02.78

bibliothecaris: Holemans Pascale, Arthur Matthyslaan 89, 2140 Borgerhout, tel.: 03/322.40.05

andere bestuurders:

Le Jeune Guy, Beemdenlaan 67, 2900 Schoten, tel.: 03/658.54.31

Noten Leo, Oude Watertorenstraat 17, 3930 Hamont, tel.: 011/44.57.46 of 011/61.12.62

Schavey Jean, Basseliersstraat 54, 2100 Deurne, tel.: 03/322.54.52

Vandeven Emile (ledenadministratie, secretariaat paddestoelenkartering), Opperveldlaan 14, 1800 Vilvoorde, tel.: 02/267.74.18

Volders Jos (samenstellen excursieprogramma), Weverstraat 9, 2440 Geel, tel.: 014/54.91.44

Walley Ruben (redactie Sterbeecia), Predikherenstraat 37, 8750 Wingene, tel.: 051/65.89.80